

§ 11 Miljøgodkendelse af svineproduktion

Havemose 13, 6470 Sydals

*Meddelt:
29. September. 2010
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 11 stk. 1 til Havemose 13, 6470 Sydals, matr. nr. 8, Lambjerg Ejerlav, Hørup, til lovliggørelse af nuværende dyrehold på 6.160 smågrise (7,2-30 kg) og 6.160 slagtesvin (30-110 kg), (Etape 1) svarende til 211,28 DE. Det tilladte dyrehold var 6.160 smågrise (7-30 kg) og 6.160 slagtesvin (30-98 kg) svarende til 174,32 DE. I etape 2 omlægges til 21.600 smågrise (7,2-30 kg), svarende til 99,69 DE. Der gives endvidere miljøgodkendelse til at opføre en ny stald til smågrise på ca. 1.147 m², samt til at ændre en eksisterende slagtesvinestald til smågrisestald.

Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunes vurdering og vilkår. Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg samt bedriftens samlede arealer.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Godkendelsen er samtidig en dispensation fra afstandskravet på 15 m til dræn jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8. Der gives således dispensation til at etablere dræn omkring den nye smågrisestald, såfremt drænet er sikret mod uheld med f.eks. gylle.

Gyldighed

Ændringen skal være gennemført og udnyttet inden 5 år fra godkendelsens meddelelse.

Etape I for Havemose 13 er lovliggørelse af de nuværende afgangsvægte for slagtesvin, hvilket vil sige til en produktion af slagtesvin til 110 kg med maksimalt 1.480 stipladser i brug – mod de 1.620 stipladser, der p.t. benyttes.

1.620 slagtesvin af gennemsnitligt 64 kg (30-98 kg) = maks. 103.680 kg slagtesvin på stald.
1.480 slagtesvin af gennemsnitligt 70 kg (30-110 kg) = maks. 103.600 kg slagtesvin på stald.
Da lugt beregnes ud fra vægt, kan det heraf konkluderes, at der vil være lidt mindre lugt fra en kontinuerlig produktion med maksimalt 1.480 slagtesvin i intervallet 30-110 kg på stald ad gangen. Som udgangspunkt er det planen, at der skal bygges ny smågrisestald, når soanlægget på Lambjergvej 15 er ved at være færdigetableret. Der søges derfor op til 5 år til at udnytte godkendelsen. I mellemtiden ønskes der som etape I for Havemose 13 mulighed for at få ændret de nuværende afgangsvægte for slagtesvinene. Etape I ønskes påbegyndt så hurtigt som muligt.

Etape II for Havemose 13 er selve omlægningen af dyreholdet til det ansøgte dyrehold.

Offentlighed

Et udkast til godkendelsen har været i partshøring fra den 30. august til den 21. september 2010. Høringen og partshøringen gav ingen bemærkninger. Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis onsdag den 29. september 2010.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.

Ansøger og ejerforhold

IT-ansøgningskema nr.: 8168

Ansøgerens navn: Kim Blaudzun
Adresse Lambjergvej 15, 6470 Sydals

Virksomhedens navn: Tordengård
Adresse: Havemose 13, 6470 Sydals
Matrikel: 8 Lambjerg, Hørup
CVR-nr.: 27280102
P-nr.: 1010016718
CHR-nr.: 26140
Kontaktperson: Kim Blaudzun

Ejer af ejendommen: Kim Blaudzun
Lambjergvej 15, 6470 Sydals

Ansøgningskema nr.: 8168 version nr. 4, og og 18627 version 1.

Konsulent: LandboSyd, Ulla Pallesen
Adresse: Peberlyk 2, 6200 Aabenraa
Telefon: 7436 5043 / 61558262
E-mail: urp@landbosyd.dk

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Natur og Miljø
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Ruth Slajkier, Sønderborg Kommune
Sagsbehandler, arealdel: Erik Tveskov, konsulent
Ekstern rådgiver: Christence Andersen og Søren Hyldgaard, Rambøll
KS, ekstern rådgiver: Henriette Salling, Rambøll
KS, Sønderborg Kommune: Ruth Slajkier, anlægsdelen
KS, Sønderborg Kommune: Helle Dueholm Pedersen, arealdelen
Sag nr.: 08/45343

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering.....	7
1.1	Ansøgning.....	7
1.2	Ikke teknisk resumé.....	7
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	10
2.1	Planmæssige forhold.....	10
2.2	Generelle afstande - Jf. lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 og § 8	10
2.3	Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.	12
2.4	Placering i landskabet.....	12
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	13
3.1	Bygninger	13
3.2	Husdyrhold og staldindretning	14
3.3	Ventilation.....	17
3.4	Fodring	18
3.5	Energi- og vandforbrug.....	19
3.6	Spildevand herunder regnvand	21
3.7	Affald	22
3.8	Råvarer og hjælpestoffer.....	23
3.9	Driftsforstyrrelser eller uheld.....	24
3.10	Biaktivitet/bivirksomhed.....	25
4	Gødningsproduktion og -håndtering.....	25
4.1	Gødningstyper og mængder	25
4.2	Gyllekøling	27
4.3	Anden organisk gødning.....	28
5	Udbringning af husdyrgødning	29
6	Forurening og gener fra husdyrbruget	30
6.1	Ammoniak og natur	30
6.2	Lugt.....	36
6.3	Fluer og skadedyr.....	38
6.4	Transport.....	38
6.5	Støj fra anlægget og maskiner	40

6.6	Støv fra anlæg og maskiner.....	40
7	Lys.....	41
8	Udbringningsarealer.....	41
8.1	Udbringningsarealerne.....	41
8.2	Lokalisering og planmæssige forhold.....	43
8.3	Harmoniareal.....	43
8.4	Påvirkninger af søer og vandløb.....	44
8.5	Påvirkning af fjord & hav.....	46
8.6	Nitrat til grundvand.....	48
8.7	Beskyttet natur.....	48
8.8	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter).....	49
8.9	Natura 2000.....	51
8.10	Beskyttede sten- og jorddiger.....	52
8.11	Kultur- og fortidsminder.....	52
9	Bedste tilgængelige teknik (BAT) § 11.....	52
10	Husdyrbrugets ophør.....	56
11	Egenkontrol.....	56
12	Offentliggørelse og klagevejledning.....	57
13	Konklusion.....	59
14	Generelt.....	59
15	VILKÅR.....	60
15.1	GENERELT.....	60
15.2	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT.....	60
15.3	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD...	63
15.4	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDBLING.....	63
15.5	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	65
15.6	PÅVIRKNING FRA AREALERNE.....	66
15.7	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	67
15.8	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION.....	67

Bilag

1. Situationsplan
2. Beliggenhed i forhold til omgivelserne
3. Afløb, tagvand og gylle
4. Resultat af lugtberegning
5. Oversigt over transportruter med husdyrgødning
6. Beredskabsplan
7. BAT Beregninger etape I og etape II
8. Beregning på gyllekøling
9. Oversigt over Naturgruppens naturpunkter
10. Oversigt over udbringningsarealerne
11. Planmæssige forhold
12. Beskyttet Natur
13. Overfladevand
14. Grundvand
15. Natura 2000 - § 7 områder
16. NOVANA havmodel
17. Lovgrundlag

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 8168) fra Kim Blaudzun om miljøgodkendelse af ændring og drift af husdyrproduktion på Havemose 13, 6470 Sønderborg. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 29.10.2008. Seneste version af ansøgning, version 4, er modtaget den 16.08.2010.

Ansøgning om lovliggørelse af nuværende dyrehold er indsendt i en fiktiv ansøgning nr. 18627 den 23.06.2010. Det oprindelige tilladte dyrehold var på 6.160 svin 7-98 kg, svarende til 174,32 DE.

Miljøgodkendelsen omfatter en lovliggørelse af nuværende dyrehold samt en senere ændring af produktionen fra smågrise og slagtesvin til udelukkende at bestå af smågrise. Dyreholdet ændres i den forbindelse fra 211,28 DE til 99,69 DE. Der opføres ny smågrisestald på 1.147 m². En eksisterende slagtesvinestald ombygges til den ansøgte produktion af smågrise, se situationsplan på bilag 1. To ældre slagtesvinestalde nedrives (3+5). Miljøgodkendelsen omfatter alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 27280102.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen og ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

1.2 Ikke teknisk resumé

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte omlægning af husdyrproduktionen i henhold til de gældende regler. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger.

Der gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Sønderborg Kommune. Der gøres endvidere opmærksom på, at det er ansøgers ansvar at indhente de relevante dispensationer efter anden lovgivning.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Sønderborg Kommunes bemærkninger og vurdering af ændringen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

Produktion og arealer

Der er godkendt 2 forskellige produktions etaper. Der ønskes som etape I en lovliggørelse af den nuværende årlige produktion på 6.160 smågrise (7,2 – 30 kg) og 6.160 slagtesvin (30 – 110 kg) svarende i alt til 211,28 DE. Som etape II ændres fra smågrise og slagtesvin til 21.600 smågrise (7,2 – 30 kg), svarende til 99,69 DE. Tabel 1 angiver de vigtigste miljømæssige parametre for de 2 etaper samt det før tilladte dyrehold. Heraf fremgår det, at den mest belastende produktion mht næringsstofferne er etape II. Det er denne, der primært søges godkendelse til. Lugt vil blive vurderet ud fra etape I.

Tabel 1. Produktions etaper.

Etape	Før tilladt dyrehold	I	II
Antal produc.: Smågrise Slagtesvin	6.160 (7-30 kg) 6.160 (30-98 kg)	6.160 (7,2 – 30 kg) 6.160 (30 – 110 kg)	21.600 (7,2 – 30 kg).
Antal stipladser: Smågrise Slagtesvin	1.620	600 (7,2-15 kg) 652 (15-30 kg) 1.480 (30-110)	3558 (7,2-30 kg) 0
Emission [kg N/år]	2769,66	3.056,14	1.275,37
Tot N ab lager [kg N/år]	13.529,14	14.190,33	14.762,68
Tot P [kg P/år]	2.573,73	2.981,01	3.350,30
Meremission KgN/år		286,48*	-1.494,28*
DE	174,32	211,28	99,69
Lugtgenafstand Samlet bebyggelse	261,92 m	261,76 m	209,56 m
Lugt, enkelt bolig	141,53 m	141,49 m	117,89 m

*i forhold til før tilladt dyrehold

Der hører i alt 220,24 ha udbringningsarealer til produktionen, heraf er 143,39 ha af udbringningsarealerne i form af gylleaftaler.

Der bliver udover denne miljøgodkendelse udarbejdet en § 12 godkendelse til ansøgers anden ejendom Lambjergvej 15. Arealer er under samme cvr. nr. 27280102.

Hovedparten af udbringningsarealerne ligger indenfor 1 km af Havemose 13 og Lambjergvej 15, og resten af arealerne (aftalearealer) er beliggende ca. 11 km nord for ejendommene, fremgår af bilag 10.

Placering

Der bliver i etape 2 etableret en ny smågrisestald på ca. 1.147 m², som placeres øst for eksisterende staldbygninger. Eksisterende slagtesvinestald ombygges til produktion af smågrise. Byggestil og byggemateriale bliver den samme stil som eksisterende staldanlæg. Hele produktionsanlægget kommer til at ligge samlet. For at mindske det samlede anlægs visuelle indflydelse på det omkringliggende landskab stilles der krav om beplantning ved produktionsanlægget. Alle Husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav overholdes, på nær afstand til dræn, som ansøger søger dispensation til, da ansøger ønsker at lægge omfangsdræn ved den nye bygning.

Lugt

Produktionen af slagtesvin i etape I vil foregå med en afgangsvægt på 110 kg, men på færre stipladser end det før tilladte. Dermed vurderes lugtgenerne stort set at blive uændrede i forhold til den før tilladte produktion. Produktionen vil i etape 2 fortsætte, dels i en eksisterende slagtesvinestald, hvori der skal gå smågrise, samt i den nye smågrisestald. Der vil forekomme en lugtreduktion fra ejendommen, idet dyreholdet bliver reduceret og den ny smågrisestald bliver placeret længere væk fra naboer end det hidtidige anlæg. Nærmeste nabo, der ikke ejes af ansøger, ligger ca. 126 meter fra ny slagtesvinestald. Den beregnede geneafstand for lugt er hhv. 141,49 m i etape I og 118 meter i etape II. Geneafstanden for den før tilladte produktion var på 141,53 m, og dermed større end beregnet afstand i begge etaper. Genekriteriet for lugt overholdes, og det vurderes, at ændringen derfor ikke vil være til gene for naboer.

Transporter til og fra ejendommen

Ændringen af produktionen på ejendommen vil kun medføre en mindre stigning i antallet af transportere. Der vil ikke være et øget transportbehov til og fra ejendommen, men der vil ske en ændring i typen af kørsler.

Sønderborg Kommune vurderer, at de anførte transportveje for gylle til arealer nord for Guderup medfører forholdsvist få gener for områdets beboere, idet transporterne hertil foregår i lastbil.

Naturmæssige værdier i området

Der er i alt registreret 16 naturlokaliteter inden for 1000 m zonen fra anlægget. Hovedparten af lokaliteterne er småsøer.

Der er indenfor 1000 m fra anlægget ikke registreret særlig følsomme naturtyper, jf. § 7 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug af 20.12.2006. De nærmeste registrerede § 7 arealer til Havemose 13 er overdrevsarealer som ligger ca. 10,4 km fra ejendommen ved Kegnæs Ende samt strandengsområde beliggende ca. 10,9 km mod sydøst ved Ny Pøl.

Afstanden fra udbringningsarealet til det nærmeste Natura 2000 område, som er Habitatområde H200 Augustenborg Skov, er ca. 2,2 km. Udbringningsarealerne ligger med væsentlig større afstand (> 4,5 km) til øvrige Natura 2000 områder, og ingen af arealerne afvander hertil.

Vandløbene i området er målsat som Karpesfiskevand (B₃) og målsætningen er ikke opfyldt for de strækninger der ligger i forbindelse med udbringningsarealerne. Det vurderes at det ansøgte projekt ikke påvirker vandløbene i negativ retning.

Udbringningsarealerne omfatter ikke beskyttet natur (§ 3). Enkelte arealer grænser dog op til søer og et eng/overdrevsområde.

Der er ikke ved feltundersøgelser fundet arter tilhørende Habitatdirektivets Bilag IV, som er strengt beskyttede arter. Imidlertid findes der en række arter på bilag IV i området. Det drejer sig om syv arter af flagermus, markfirben og en række padder. Det vurderes at det ansøgte kun kan påvirke padder og der stilles vilkår om bræmmer ved to søer.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Udvaskningen fra rodzonen i den nuværende situation er beregnet til 42,2 kg N/ha og i den ansøgte situation til 43,0 kg N/ha. Forøgelse af udvaskningen af N til hhv. Augustenborg Fjord og Als Fjord er opgjort til 124 kg N/år og 41 kg N/år. En stigning i udledning af kvælstof fra projektområdet til slutrecipienten Augustenborg fjord fra husdyrproduktionen på Havemose 13 vurderes ikke at have en målbar effekt på plante- og dyrelivet i området. Augustenborg Fjord og Als Fjord er ikke udpeget som Natura 2000 område. På den baggrund vurderer kommunen, at det ikke er nødvendigt at stille krav til udledning af kvælstof ud over det generelle beskyttelsesniveau.

I projektet er der beregnet et fosforoverskud på 2,8 kg P/ha. Beregningerne i ansøgningsystemet viser, at kravene til maksimalt fosforoverskud er overholdt. Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Skov- og Naturstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Udbringningsarealerne afvander til hhv. Mjang Dam, Lillehav og Nydam, der er søer målsat i Sønderjyllands Amts Regionplan. Mjang Dam har en målsætning som særligt naturvidenskabeligt interesseområde (A). Lillehav og Nydam har en basismålsætning (B) og deres målsætninger er ikke opfyldt. Mjang Dam er udpeget som særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse jf. *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3*. Der stilles krav til fosforoverskuddet for de udbringningsarealer der ligger i oplandet til Mjang Dam.

Der ligger en række udbringningsarealer i et nitratfølsomt indvindingsområde. Lerlaget under arealerne er dog tykt og området skal ifølge By- og Landskabsstyrelsen udgå når vandplanen for Lillebælt/Jylland vedtages. Der stilles derfor ikke vilkår til arealerne.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

BAT

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen det, at husdyrbruget efter ændringen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 2 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge Kommuneplan 2005 – 2017 for Sønderborg Kommune ligger husdyrbruget i delområde HØ-L1, ”Hørup området”, som er udlagt til landzone.

Ejendommen er beliggende i udkanten af Lambjerg og ca. 1,5 km syd for Augustenborg. Udbringningsarealerne, der drives under CVR nr. 27280102, ligger nogenlunde samlet omkring ejendommene Lambjergvej 15 og Havemose 13. Ansøger har aftalearealer i nærheden af Brandsbøl og Stevning.

Zonestatus: Alle arealerne er beliggende i landzone. Ifølge regionplanen for Sønderjyllands Amt 2005-2016 ligger ejendommen i et område med særlige drikkevandsinteresse.

Ejendommen har enkelte aftalearealer i nitratfølsomme indvindingsområder.

Størstedelen af arealerne ligger indenfor OSD, og en del ligger indenfor indvindingsoplande til vandværker. Disse arealer vurderes på nuværende tidspunkt at blive omfattet af de kommende indsatsplaner. Tykkelsen af lerlaget er dog ifølge den seneste kortlægning stor og beskyttelsesgraden af grundvandet vurderes at være god. På bilag 14 ses kort over udbringningsarealerne og ejendommens placering i forhold til drikkevandsinteresser og indvindingsoplande.

Ejendommen afvander til Augustenborg Fjord. Jorderne afvander til Augustenborg Fjord, se desuden arealdelen af godkendelsen.

Sanitært spildevand fra ejendommen ledes via septiktank og dræn til Augustenborg Fjord. Ejendommen forsynes med drikkevand fra Kirke-Hørup Vandværk.

2.2 Generelle afstande - Jf. lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 og § 8

Husdyrbruget Havemose 13 er placeret ca. 126 meter nord for fra nabobeboelse på Havemose 9, det er en ejendom uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger. Havemose 11 ejes af ansøger og ligger ca. 90 m fra ”Ny slagtesvinestald” og ca. 110 m fra ny smågrisestald. Tabel 2 viser en oversigt over anlæggenes placering i forhold til omgivelserne og Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6. Tabel 3 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne og Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8. Bilag 2 viser kort over ejendommens placering.

Tabel 2. Oversigt over anlæggenes placering jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 og lugtgeneafstand.

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav*
--------------------	----------------	--------------------	----------------------

			§ 6	Lugtgene
Nabo uden landbrugspligt (ikke ejet) **	126 m	Fra staldanlægget til Havemose 9	50 m	118 m
Samlet bebyggelse i landzone	ca. 300 m	Fra staldanlægget til Havemose 3	50 m	210 m
Byzone	knap 900 m	Fra staldanlægget til Kirke Hørup, der ligger sydøst for anlægget	50 m	373 m
Sommerhusområde	ca. 4 km	Fra staldanlægget til område ved Lundvej, Lambjergskov v. Høruphav	50 m	373 m

Der måles fra den nærmeste anlægsdel (stald/gyllebeholder), der fortsat er i drift efter udvidelsen.

** Havemose 11 er overtaget af ansøger ved årsskiftet 2008/2009

Tabel 3. Oversigt over anlæggenes placering jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav*
Naboskel	105 m	Fra Ny slagtesvinestald til naboskel efter haveanlægget mod vest	30 m
Beboelse på samme ejendom (stuehuset)	34 m	Fra Ny slagtesvinestald til stuehuset	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	> 25 m	Mere end 25 m	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	850 m	Fra gyllebeholder 2 til anlæg i skov v. Thomhavevej, der ligger nord for anlægget	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	> 25 m	Afstanden til enkelt vandindvindingsanlæg er mere end 25 m	25 m
Vandløb	693 m	Fra gyllebeholder 2 til anlæg i skov v. Thomhavevej, der ligger nord for anlægget	15 m
Dræn**	1 m	Der drænes omkring det nye anlæg	15 m
Sø	280 m	Fra Ny slagtesvinestald til beskyttet sø vest for Lambjergvej nr. 6.	15 m
Privat fællesvej	74 m	Fra Ny slagtesvinestald til privat adgangsvej	15 m
Offentlig vej	27 m	Fra Ny slagtesvinestald til Havemosevej	15 m

* Afstandskravet er opgivet som de beregnede geneafstande hhv. de lovpligtige afstandskrav. Der skal gøres opmærksom på, at lugtgene- afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde, mens afstanden ved lovpligtige afstandskrav måles fra nærmeste punkt på anlægget til nærmeste punkt på "omgivelsen".

** Der søges om dispensation for afstandskravet til dræn, da ansøger ønsker at dræne omkring det nye staldanlæg.

Miljømyndighedens vurdering

Ejendommen overholder alle afstandskrav i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 6 og 8*. På nær afstand til dræn som ansøger ønsker at lægge om. Der stilles vilkår om at drænrør indenfor 15 m fra de nye bygninger skal lægges om i de faste tætte rør.

2.3 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Ejendommen og dens arealer er beliggende indenfor et særligt værdifulgt landbrugsområde.

Kirkebyggelinie: Omkring Kirke Hørup er der en kirkebyggelinie, som ligger ca. 800 m syd for ejendommen. Ejendommen ligger dermed ikke indefor kirkebyggelinien. Markerne 11-0, 12-0 og HØM 1-5 er omfattet af udpegningen Kirkelandskab.

Skovbyggelinie:

Ejendommen Havemose 13 er beliggende ca. 1,6 km øst for en skovbyggelinie. Ejendommen ligger dermed ikke indefor skovbyggelinien. På arealerne syd for Lambjerg er skovrejsning uønsket.

Fortidsmindebeskyttelseslinie:

800-900 m nord for ejendommen ligger tre fredet fortidsminder (Fredningsnr.: 421234, 421235, 421238 - 35 Høj) med en 100 m beskyttelseslinie.

Der findes flere sten- eller jorddiger langs bedriftens jorder, se bilag 12. Disse ændres ikke i forbindelse med det ansøgte projekt.

Strandbeskyttelseslinie: Ejendommen ligger ikke inden for strandbeskyttelseslinien.

Sø- og åbeskyttelseslinie:

Der er ingen sø- eller åbeskyttelseslinier i nærheden af ejendommen eller på udbringningsarealerne. Der ligger en sø- og åbeskyttelseslinie i nærheden af "mark nr. 16-0" der grænser op til Mjang Dam og ved mark nr. HL-6.

Der løber en højspændingsledning gennem markerne vest for Lambjerg.

Kystnærhedszonen: Alle arealer og bygninger ligger indenfor udpegningen "kystnærhedszonen".

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at alle bygge- og beskyttelseslinier, er overholdt. Der ligger langs enkelte af ejendommens udbringningsarealer beskyttede jord- eller stendiger. I henhold til Museumslovens § 29a må disse beskyttede jord- eller stendiger ikke nedlægges eller beskadiges i forbindelse med byggeriet uden dispensation fra Sønderborg Kommune. Som udgangspunkt skal områderne i kystnærhedszonen friholdes for yderligere bebyggelse. Umiddelbart vil man ikke kunne se byggeriet fra kysten. Nybyggeri er nødvendigt for landbruget og ligger i tilknytning til eksisterende byggeri, og kan derfor tillades.

2.4 Placering i landskabet

Produktionsændringen medfører opførelsen af en ny smågrisestald med gyllekøling og en nuværende slagtesvinestald ændres til smågrisestald. Gyllebeholderne får fast overdækning. Den nye stald vil blive tilpasset mht. farver og materialer jf. tabel 3, så de sammen med det eksisterende byggeri vil fremstå som en visuel helhed.

Ejendommen Havemose 13, er beliggende i det åbne land ca. 1 km nord for Kirke Hørup, som er den nærmeste landsby i området.

Landskabelige værdier i området

Ejendommen Havemose 13 ligger inden for et område udpeget som værdifuldt landskab.

Kulturhistoriske værdier i området

Havemose 13 ligger uden for værdifulde kulturmiljøer og kulturlandskaber.

Naturmæssige værdier i området

Naturforholdene er detaljeret beskrevet i afsnit 6.1.

Geologiske værdier i området

Ejendommen ligger ikke indenfor et område med geologiske interesser eller interesseområder for råstofgrave.

Rekreative værdier i området.

Ingen af arealerne eller ejendommens bygninger ligger inden for rekreative interesseområder. Ca. 2,6 km nordøst for ejendommen ligger et område, der i lokalplanen er udlagte til ferie-fritidsformål. Ejendommen Havemose 13 ligger ikke i et område, der er udpeget som turistområde. Ejendommen Havemose 13 ligger ikke i nærheden af eksisterende eller planlagte sommerhusområder.

Miljømyndighedens vurdering

Placeringen af det nye byggeri er blandt andet bestemt af produktionen på ejendommen, hvor en placering af nye anlæg tæt på den eksisterende bebyggelse er mest hensigtsmæssig. Sønderborg Kommune vurderer, at det samlede bygningsanlæg – efter ændringen – vil fremstå som en driftsmæssig enhed. Det vurderes tillige, at den nye smågrisestald ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet.

Der stilles vilkår til materialevalg og anvendelse af ikke-reflekterende materialer. Der stilles vilkår om, at der skal udarbejdes en plan med afskærmende beplantning omkring de nye anlæg, som skal godkendes af Sønderborg Kommune. Der stilles vilkår om at den afskærmende beplantning vedligeholdes.

Havemose 13 er i henhold til Sønderjylland Amts regionplan 2005-2016 placeret i landzone og i et område, der er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, idet alle bygninger er opført i tilknytning til hinanden.

Sønderborg kommune vurderer, at anlægget ikke gennem ammoniakdeposition vil påvirke sårbar natur jf. § 7 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Ligeledes vurderes det, at Natura 2000 områder ikke vil påvirkes på grund af afstanden til disse områder. Af hensyn til potentielle forekomster af Bilag IV arter (padder) stilles vilkår om bræmmer omkring vandhuller beliggende i forbindelse med udbringningsarealer.

Kommunen vurderer, at produktionsændringen og de nye bygninger og anlæg ikke vil forringe de landskabelige- kulturhistoriske- naturmæssige- geologiske- eller rekreative værdier i området.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 3.496 m².

Bilag 1 viser en oversigtsplan over ejendommen. Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver samt bebyggelsens fremtidige anvendelse fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Bygninger og anlæg.

Bygning	Grund plan	Bygnings højde	Taghældning	Bygningsmaterialer /farver	Anvendelse	
1	Slagtesvinestald (opført 2005)	785 m ²	6 m	Ca. 20 °	Grå søstenselementer, gråt eternittag	Nudrift: Slagtesvin Ansøgt: smågrise
2	Ny tilbygning til smågrise	1.147 m ²	8,5 m	Ca. 20 °	Grå søstenselementer, gråt eternittag	Smågrise
3	Gammel stald	448 m ²	8 m	Ca. 10 °	Gule mursten, gråt bliktag	Smågrise* Neddrives

4	Gammel stald	471 m ²	5 m	Ca. 25 °	Gule mursten, gråt eternittag	Smågrise*
5	Gammel stald	609 m ²	6 m	Ca. 20 °	Gule mursten, gråt eternittag	Slagtesvin* Neddrives
6	Gammel Maskinlade	326 m ²	7 m	Ca. 20 °	Gule mursten, gråt eternittag	Fyrrum/værksted Kemirum Maskiner
7	Maskinhal	745 m ²	8 m	Ca. 20 °	Lysegrå (for oven) og mørkegrå (for neden) blikelementer, gråt eternittag	Maskiner Foder og halm
8	Stuehus	210 m ²	6 m	Ca. 30 °	Kalket gult med brun tegl	Beboelse
	Gammel udleveringsrum	20 m ²	4 m	Ca. 5 °	Gule mursten, gråt eternittag	Udlevering af grise*
	Nyt udleveringsrum	50 m ²	-	-	Fast gulv, ingen overdækning	Udlevering af grise

* Produktionen ophører i disse bygninger.

Grundplan og bygningshøjde er uændret med mindre andet er nævnt.

Det ansøgte kræver bygningsmæssige ændringer, som anført i tabellen.

Udover stalde og øvrige bygninger som er beskrevet i ovenstående skema, findes følgende anlæg på ejendommen:

- Eksisterende gyllebeholder (1) på 3.000 m³: Perstrup elementbeholder i grå beton, ca. 2 m over terræn. Teltoverdækning efter ændringen (etape I).
- Eksisterende gyllebeholder (2) på 1.100 m³: Perstrup elementbeholder i grå beton, ca. 2,5 m over terræn. Teltoverdækning efter ændringen (etape I).
- Eksisterende nedgravet forbeholder på 20 m³.
- 3 eksisterende udendørs fodersiloer, hvoraf den største er på 450 tons (brun silo m. gråt tag). Derudover er der en silo på 120 tons (galvaniseret stål) og en på 12 tons (hvid glasfiber). Siloerne står på betonplatforme.

Der er ingen ensilageplads, møddingsplads, drikkevandsboringer/brønde, nedgravede olietanke eller befæstede arealer (ud over siloplatforme, udleveringsrum og den gamle møddingsplads, der ændres til vaskeplads). Der har tidligere været en brønd på ejendommen se bilag 1. Ansøger oplyser, at brønden er sløjfet.

Stalde, gyllebeholdere, andre bygninger, ventilationsafkast, vaskeplads, relevante dræn og afløb, befæstede arealer, adgangs- og transportveje mv. fremgår af bilag 1 og 3.

Ansøger oplyser at det som udgangspunkt er planen, at der skal bygges ny smågrisestald, når soanlægget på Lambjergvej 15 er ved at være færdigetableret. Der søges derfor op til 5 år til at udnytte etape II i godkendelsen. I mellemtiden ønskes der som etape I for Havemose 13 mulighed for at få ændret de nuværende afgangsvægte for slagtesvinene. Etape I ønskes påbegyndt så hurtigt som muligt.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger skal indhente nedrivningstilladelser og byggetilladelser til de planlagte bygningsmæssige ændringer hos Sønderborg Kommune, inden disse foretages.

Der stilles vilkår til valg af bygningsmaterialer og der stilles vilkår om, at vask af maskiner og lignende skal foregå på vaskepladsen, der minimum skal være to m bredere og to m længere, end den største maskine der vaskes på pladsen. Vilkåret stilles for at sikre mod risikoen for forurening med gødningsrester eller lignende. Rengøring af sprøjteudstyr må ikke ske på steder, hvor der er risiko for afløb til overfladevand.

3.2 Husdyrhold og staldindretning

Ansøger søger som etape I en lovliggørelse af den nuværende årlige produktion, der udgør 6.160 smågrise (7,2-30 kg) og 6.160 slagtesvin (30-110 kg) svarende til 211,28 DE. Dyreholdet i ansøgt drift, etape 2, udgør produktion af 21.600 smågrise fra 7,2-30 kg svarende til i alt 99,69 dyreenheder.

Staldsystemer, DE, stipladser mm. i de enkelte stalde for hhv etape I og II fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Stipladser for etape I og II.

Etape I

Dyrehold og stalddtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr.	Antal producerede pr/år	Stipladser
Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv. (1.1.1)	Slagtesvinestald (ombygges til smågrise i etape II)	3.802	920
Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 50-75% fast gulv. (1.1.3)	Slagtesvinestald	2.358	560
Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv. (1.1.4-1), (15-30 kg)	Gl. smågrisestald	3.326	352
Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv. (1.1.4-2), (15-30 kg)	Gl. smågrisestald	2.834	300
Smågrise fra 7,2 kg, Fuldspaltegulv. (1.1.3-3), (7,2-15 kg)	Gl. smågrisestald	6.160	600

Etape II

Dyrehold og stalddtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr.	Antal producerede pr/år	Stipladser
Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv. (1.1.1)	Slagtesvinestald (ombygges til smågrise)	8.750	1441
Smågrise fra 7,2 kg, toklimastald, delvis spaltegulv. (1.1.2)	Ny smågrisestald	12.850	2117

Miljømyndighedens vurdering

For at begrænse gener for omboende stilles der vilkår om, at det maksimale dyrehold for etape I og for etape II som ligger til grund for lugtberegningen, ikke må overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det tilladte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden og det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion, naturlig variation/udsving eller afvigelser pga. sygdom i besætningen, slagteristrejker m.m.

Der stilles vilkår til at ansøger skal informere Sønderborg Kommune om, når etape I ophører og der produceres efter etape II.

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal og vægt af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

BAT for staldsystem

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-byggebladene/bladene og endelig er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Smågrise:

Af BREF-dokumentet fremgår det, at følgende staldsystemer for smågrise er BAT

En sti:

- eller et en-etagesbur med fuld- eller delspaltegulv og et vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle, eller
- et en-etagesbur med fuldspaltegulv med et hældende betongulv nedenunder til adskillelse af urin og fækalier, eller
- med et delvist spaltet gulv (to-klimasystem), eller
- med et delvist spaltet gulv jern- eller plastikgulv og et skrånende eller konvekst fast gulv, eller
- med et delvist spaltet gulv med metal- eller plastikspalter og en lavvandet gødningskanal og kanal for fordærvet drikkevand, eller
- med delspaltegulv med trekantede jernspalter og en gødningskanal med hældende sidevægge.

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT-niveau (forår 2010) for staldindretningen:

For smågrisestalde

Eksisterende stalde: Det er BAT med To klimastald + delvist spaltegulv - se BAT-blad

Nye stalde: Det er BAT med To klimastald + delvist spaltegulv samt køling med 20% effekt - se Teknologiblade "Køling af gyllen i svinestalde" og BAT-byggeblad "toklimastald med delvist spaltegulv" 106.03-52

Det er BAT- at anvende gyllekøling, hvis minimum 80 % af varmen kan genanvendes.

For slagtesvinestalde

Eksisterende stalde: Det er BAT med delvist spaltegulv (min. 1/3 fast gulv). Fuldspalter kan godkendes hvis den samme ammoniakreduktion kan opfyldes på anden vis, som ved delvist spaltegulv 1/3 fast gulv.

Nye stalde: Det er BAT med delvist spaltegulv (min. 1/3 fast gulv) med køling (20 % effekt), se Teknologiblade: "Køling af gyllen i svinestalde"

Det er BAT- at anvende gyllekøling, hvis varmen kan genanvendes.

Gylleforsuring kan overvejes ved store bedrifter (over 700 DE jf. økonomi beregning på BAT-bladet for forsuring)

Ansøger oplyser følgende

For at overholde BAT krav i etape I anvendes der overdækning af gyllebeholdere samt 50-75 % fast gulv i 1.1.3. I etape II opføres den nye smågrisestald som to-klimastald med delvist spaltegulv og gyllekøling. Spalterne udføres i beton eller støbejern med gyllekummer under. Hvor ofte "hyppig fjernelse" er, er ikke nærmere defineret i BREF-dokumentet, men i den nye stald med gyllekøling, er anbefalingen fra KH Nordtherm, at der maks. må være 10 cm gylle i kummen. I den ombyggede stald vil der blive udsluset gylle ca. hver 2. eller 3. uge, og normalt aldrig i tidsrummet fredag eftermiddag til og med søndag samt på helligdage.

Når staldene en gang skal renoveres vil der blive taget højde for, hvilke muligheder der er for at leve op til det, som på det tidspunkt er BAT for staldsystemer.

Fravalg af BAT

Etablering af forsuring af gyllen i staldene for at reducere ammoniakfordampningen vil koste ca. 1,2 millioner kr i investering og årlige omkostninger på ca. 110.000 kr (jf. notat om forudsætninger for de økonomiske beregninger af BAT teknologier fra maj 2009).

Beregningerne er baseret på beregninger for slagtesvin og kan derfor ikke umiddelbart overføres på et smågriseanlæg. Med en reduktion i dyreenhederne på ejendommen vurderes investeringen ikke at være BAT. Denne teknologi er derfor fravalgt.

Syrerensning af afkastluften fra den nye stald (ca. 60 DE) vil koste mellem ca. 300.000 kr og ca. 1½ millioner kr med årlige omkostninger på hhv. ca. 40.000 og ca. 200.000 kr ved 100 % luftrensning. Ved 20 % luftrensning bliver beløbene mellem ca. 200.000 kr og ca. 300.000 kr med årlige omkostninger på hhv. ca. 25.000 kr og 40.000 kr (jf. notat om forudsætninger for de økonomiske beregninger af BAT teknologier fra maj 2009).

Beregningerne er baseret på beregninger for slagtesvin og kan derfor ikke umiddelbart overføres på et smågriseanlæg. Med en ændring på netto reduktion af dyreenhederne på ejendommen vurderes investeringerne og meromkostninger ikke at være BAT. Dertil kommer, at der stadig er tekniske problemer med anlæggene og at der skal påregnes et vist tidsforbrug til overvågning.

Der eksisterer på nuværende tidspunkt ingen BAT-blade eller BAT-byggeblade for lugtrensning. Der er i BREF-dokumentet kun beskrevet forhold omkring lugt i forbindelse med stalde, hvor der anvendes hyppig udskylning af gylle.

Da lugtrensning er en dyr og ressourcekrævende teknologi, er det fravalgt. Der er ikke foretaget nærmere beregning af omkostningerne eller ressourceforbruget, da det ikke antages at være BAT at rense for lugt.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at etape I opfylder BAT idet der anvendes overdækning af gyllebeholdere samt 50-75 % fast gulv i 1.1.3 (Se bilag 7). Lovliggørelsen af nuværende dyrehold (Etape I) skal såfremt, der ikke ændres i dyreholdet jf. etape II, tages op til revurdering mht BAT og staldindretning af de nuværende stalde. Der stilles vilkår til, at eksisterende stalde skal ved næste gennemgribende reovering og senest ved revurderingen af miljøgodkendelsen i 2018, vurderes i forhold til, at leve op til BAT.

Den nye smågrisestald i etape II indrettes med delvist spaltegulv og gyllekøling. Den eksisterende slagtsvinestald er indrettet med (min. 1/3 fast gulv). Stalden ændres til en smågrisestald med delvist spaltegulv. Begge stalde til smågrisene indrettes med To klimasystem.

Sønderborg Kommune vurderer, at de valgte staldindretninger lever op til BAT (Se bilag 7).

Ansøger har oplyst at overskudsvarmen fra gyllekøling genindvindes og anvendes til opvarmning i den nye stald, hvorfor Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT at anvende gyllekøling.

3.3 Ventilation

På ejendommen vil være følgende ventilationsanlæg, se tabel 6.

Tabel 6. Ventilationsanlæg

Stald nr.	Ventilationstype	Maksimal ventilation i m ³ /h	Antal afkast (udsugninger)	Højde over tagryg i m*
1	Diffus undertryk	96.000 m ³ /h	8	ca. i kip
2	Undertryk, diffus	96.000 m ³ /h	8	ca. i kip
3	Undertryk	Stalden nedlægges i etape II	4	-
4	Undertryk	Stalden nedlægges i etape II	7	-
5	Ligetryk Undertryk	Stalden nedlægges i etape II	3 (4 ind) 5	-

For de to smågrisestalde er driftstimer pr. år for ventilationsanlæg i ansøgningen oplyst til 8.760 timer og driftseffekten er oplyst til 70 %.

Afkast forventes placeret så højden af afkastet er ca. i kip/lige over. Af visuelle årsager ønskes afkast i kiphøjde. Dette vurderes at være tilstrækkeligt af hensyn til naboer.

Placeringen af afkastene på den nye smågrisestald og den tidligere slagtesvinestald fremgår af bilag 1.

BAT for ventilation

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT-niveau for ventilation.

For mekanisk ventilerede stalde:

- Optimerer udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren.
- Elektronisk styring.
- Undgå modstand i ventilationssystemer gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans. Hvor hyppigt, vurderes i de enkelte sager. Typisk rengøring ved nyt hold og eftersyn en gang årligt.

Ansøger oplyser følgende

I den nye smågrisestald etableres undertryksventilation, som er mere strømbesparende end f.eks. ligetryksventilation.

Ventilationen bliver styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget. Efter hvert hold smågrise vaskes ventilatorerne i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar. Herved fjernes snavs mv., der kan yde modstand og forøge strømforbruget.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlægget. Der stilles også vilkår om at ventilationen skal rengøres minimum en gang årligt samt inden der indsættes et nyt hold dyr. Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i 5 år og forevise miljømyndigheden på forlangende.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilation lever op til BAT, da der foretages eftersyn og rengøring af ventilatorer, og da der er temperaturstyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

For at sikre, at der kan ske en fri fortynding af luft fra afkast, stilles vilkår om, at nye afkast skal føres minimum 1 m over tagryg.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet, i etape I og II, ikke giver anledning til gener for de omkringboende når vilkår efterleves.

3.4 Fodring

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved <http://www.husdyrgodkendelse.dk/husdyrgodkendelse.dk> beregner på baggrund af normtal. For at opfylde kravet om 20 % reduktion af ammoniakudledningen for ændringen, etableres der bl.a. gyllekøling i den nye stald og gyllebeholder bliver overdækket.

BAT for foder

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT for foder til svin

- Tilsætning af fytase
- Fasefodring
- Reduceret indhold af råprotein

- Fodring efter nyeste norm (pt.2008/09-indtastes i www.husdyrgodkendelse.dk. (Per Thybirks regneark giver niveauet for vægtintervallerne)

Ansøger oplyser følgende

Efter omlægningen ønsker ansøger at fodre med en indkøbt smågriseblanding. Typen er endnu ikke kendt, men ansøger forventer at foderet vil have et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF) og formodentlig indeholdende fytase.

P.t. er der 3 eksisterende udendørs fodersiloer, hvoraf den største er på 450 tons (brun silo m. gråt tag), den næste er på 120 tons (galvaniseret stål) og den sidste er på 12 tons (hvid glasfiber). Siloerne står på betonplatforme. Herudover opbevares foder i foderladen. I foderladen er der en korngrav. Herfra snegles korn over i siloerne. Foder blæses ind i 12 tons siloen.

I ansøgt drift vil 12 tons siloen muligvis blive flyttet hen til den nye stald. Fremover forventes foderladen ikke at blive benyttet, da det er planlagt at indkøbe færdigfoder.

Det vurderes, at der hverken er støj eller støvgener i forhold til naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der med de planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlig påvirkning af omgivelserne.

For at sikre en god udnyttelse af foder som ressource, stilles der vilkår om at mængden af forbrugt foder og opstået spild skal noteres i driftsjournal.

Produktion i etape I og II skal ansøger benytte foder, som overholder de vejledende niveauer af råprotein (jf. BREF).

Sønderborg Kommune stiller desuden vilkår om, at der skal tilsættes fytase eller tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af f.eks. højtfordøjelige uorganiske foderfosfater til foderet.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at der i ansøgt drift bruges BAT mht. foder.

3.5 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter ændringen, er der skønnet at være et forbrug af energi og råvarer som angivet nedenfor i tabel 7.

Tabel 7. Energiforbrug.

Type	Nudrift og etape I	Ansøgt drift etape II
El	108.000 kWh/år	Ca. 100.000 kWh/år*
Dieselolie	ca. 1.800 l/år	ca. 1.800 l/år
Træpiller	ca. 20-35 tons	Maks. 5-10 tons**

* Tallet er skønnet. Jf. Håndbog i svinehold 2008 er der ikke opgivet tal for smågriseproduktion for sig selv. Tallet er derfor et skøn og ikke inklusiv gyllekøling.

** Varmen fra gyllekøling vil blive genbrugt i det omfang det er muligt. Det er skønnet, at der i meget kolde perioder kan være behov for at supplere med ekstra varme. Der er derfor skønnet et maksimalt forbrug af træpiller i ansøgt drift.

Det skønnede vandforbrug er angivet i tabel 8.

Tabel 8. Vandforbrug.

Type	Forbrug før (etape I)	Forbrug efter (etape II)
Drikkevand*	3.745 m ³ /år	2.527 m ³ /år
Vask i stald, overbrusning, spild mv.	878 m ³ /år	756 m ³ /år
Rengøring af maskiner	30 m ³ /år	50 m ³ /år
Sprøjtning	** m ³ /år	** m ³ /år
I alt	4.653 m ³ /år	3.333 m ³ /år

Kilde: DJF-rapport nr. 36 fundet i:
Håndbog for svinehold 2008 udgivet af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret

** Her bruges regnvand, der opsamles fra taget på det gamle maskinhus

BAT for energi- og vandforbrug

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT-niveau for energi- og vandforbrug.

Vand

- Installationer med minimalt vandspild
- Drikkekopper
- Driftsprocedurer m.m.

Energi

- Installationer med lavt energiforbrug
- Ventilation med lavt energiforbrug, eksempelvis frekvensstyret ventilation, multi-step, naturlig ventilation, m.m.
- Belysning med lavenergipærer
- Timere på lys m.m.

Ansøger oplyser følgende

Energisparende foranstaltninger

For at spare på energien er der til dels installeret lysstofrør og lavenergi varmepærer. De øvrige lyskilder udskiftes løbende til lavenergiløsninger. Lyset i staldene vil blive reguleret alt efter årstiden, så grisenes behov på mindst 8 timers lys er opfyldt. Styringen af varmelamper foregår manuelt, og effekten af varmelampen reguleres, så temperaturen afpasses grisenes behov. Der er ingen belysning i stalden om natten.

I den nye smågrisestald bliver der etableret undertryksventilation, som er mere strømbesparende end f.eks. ligetryksventilation.

Ventilationen bliver styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget. Efter hvert hold smågrise vaskes ventilatorerne i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar. Herved fjernes snavs mv., der kan yde modstand og forøge strømforbruget.

Den nye smågrisestald opføres med optimal isolering for at udnytte varmen bedst muligt og undgå træk, mens det overvejes at udskifte isoleringen fra slagtesvinestalden for at få optimalt udbytte af den diffuse ventilation. Der vil blive nedlagt køleslager i den nye stald til smågrise. Varmen fra gyllen vil blive genbrugt til opvarmning af stalden i bedst muligt omfang, derudover vil der blive anvendt træpiller og flis til opvarmning af vand og stalde, hvorved der spares strøm.

Hvad angår markbruget udføres så vidt muligt flere arbejdsopgaver på én gang. Der bliver anvendt pløjefri dyrkning.

Vandbesparende foranstaltninger

Vandbesparelse opnås gennem drikkekopper med drikkenipler (minimerer spild) samt vask af stalde og maskiner vha. højtryksrensere (koldt vand). Desuden anvendes iblødsætning til rengøring af stalde, hvilket nedsætter det efterfølgende vandforbrug.

Det overvejes at installere vaskerobotter i den nye smågrisestald og den ombyggede slagtesvinstald for at reducere vandforbruget yderligere.

Vandforbruget kontrolleres løbende (ca. en gang om måneden).

Miljømyndighedens vurdering

Det fremgår af tabel 7, at det årlige energiforbrug er på ca. 108.000 kWh i nudrift (etape I) og 100.000 kWh i ansøgt drift eksklusiv forbrug til gyllekøling. I henhold til "Håndbog for svinehold 2008" er elforbruget for en tilsvarende produktion ca. 216.000 kWh inklusiv varme. Hertil skal der ligges ca. 18.343 kWh pga. gyllekøling. Det forventede forbrug i hhv. etape I og II drift er derfor lavere end normen. Det forventede forbrug i ansøgt drift er derfor væsentligt lavere end normen.

Det fremgår af tabel 8, at vandforbruget i nudrift (etape I) er ca. 4.653 m³ og det forventede vandforbrug vil være ca. 3.333 m³ årligt efter ændringen (etape II). Det skønnede vandforbrug svarer til det gennemsnitlige årlige vandforbrug for en tilsvarende produktion, i henhold til "Håndbog for svinehold 2007/2008" for både etape I og II.

Sønderborg Kommune vurderer (baseret på beregning), at energi- og vandforbruget er på et fornuftigt leje i forhold til bedriftens produktion.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne og at eventuelle uregelmæssigheder opdages, stilles der vilkår om, at der skal føres journal over ressourceforbrug (el og vand).

Der stilles desuden vilkår om, at der regelmæssigt udføres kalibrering af drikkevandsanlægget, og at eventuelle lækager i drikkevandsanlæg repareres.

Det er miljømyndighedens vurdering af virksomhedens lever op til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

3.6 Spildevand herunder regnvand

Tabel 9 viser producerede spildevandsmængder, renseforanstaltninger samt hvortil spildevandet afledes.

Tabel 9. Spildevand.

Spildevandstyper	m³ /år før udvidelse (etape I)	m³ /år efter udvidelse (etape II)	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	878 m ³	756 m ³	Gyllebeholder	-
Vaskevand fra vaskeplads	0 m ³	50 m ³	Gyllebeholder	-
Sanitært spildevand	170 m ³	170 m ³	Kloak	-
Regnvand tilledt gyllebeholder fra vaskeplads	0 m ³	70 m ³	Gyllebeholder	-
Tagvand	2.349 m ³	2.482 m ³	Via dræn til Mjang Dam	-

Kilde: DJF-rapport nr. 36 fundet i:

Håndbog for svinehold 2008 udgivet af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret.

Stuehuset er tilsluttet offentlig kloak. Alt vand fra staldene ledes i gyllebeholderne. Tagvandet fra maskinladen opsamles i en regnvandstank og anvendes til fyldning af marksprøjten.

Tagvandsmængden efter ændringen vil være ca. 3.195 m³, indtil to af de bygninger, der tages ud af drift, vil blive revet ned.

Under afsnittet gødningsopbevaring, er der lavet en udregning på den årlige gødningsmængde, samt tilledt vand til gyllebeholderne. Deri er inkluderet spildevand fra stalden. Afløbsplan se bilag 3.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kapaciteten i gyllebeholderen er tilstrækkelig til at rumme de angivne mængder spildevand, herunder regnvand fra vaskeplads, i ansøgt drift, jf. kapacitetsopgørelse, afsnit 4.1.

Der stilles vilkår til at det forudsættes at særskilt udledningstilladelse kan opnås.

Ligeledes vurderer kommunen, at den samlede håndtering af spildevand herunder regnvand sker på forsvarlig vis, når udledning af tagvand via dræn til Mjang Dam sker via forsinkelsesbassin i henhold til de vilkår, der forventes at blive stillet i udledningstilladelsen.

For at sikre imod forurening ved uheld stilles der vilkår om, at eventuelle bekæmpelsesmidler samt farligt affald skal opbevares i et rum med tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak, dræn eller lignende. Bekæmpelsesmidlerne må kun opbevares i den oprindelige emballage.

Der gøres opmærksom på, at afledning af tagvand fra driftsbygninger og andet overfladevand til dræn/vandløb, nedsivning eller lignende ikke er omfattet af denne miljøgodkendelse, men kræver særskilt tilladelse efter "Spildevandsbekendtgørelsen" fra Sønderborg Kommune, Afdeling Vand & Jord. Udledningstilladelse for tagvand fra nye bygninger bliver udarbejdet og meddelt samtidigt med miljøgodkendelsen.

Forholdene omkring afledning af sanitært spildevand fra stuehus er heller ikke omfattet af denne godkendelse.

3.7 Affald

Virksomhedens forventede affaldsmængder fremgår af tabel 10.

Tabel 10. Affald.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
<i>Olie- og kemikalieaffald:</i>						
Spildolie	*				13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	*				16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer	I maskinhuset, hvis der er nogle	Aut. Produkt-handler	Aut. Produkt-handler	1	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	Opbevares i kemirum på Havemose 13	Bruges op	Bruges op	Bruges op	20.01.19	05.12
Spraydåser	I stalden	Selv	**	**	15.01.10	23.00
Medicinrester	Køleskab i stald	Bruges op	Bruges op	Bruges op	18.02.08	05.13
Kanyler i særlig beholder	Stald	Selv	apotek	1 boks	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	Kasse i stald	Selv	**	0,5 kg/år	20.01.33	77.00
<i>Fast affald:</i>						
Tom emballage	Havemose 13, v.	Knud Erik	Knud Erik	1	15.01.0	50.00

	maskinhus	Heisel	Heisel	container/ uge	1	
Lysstofrør og el sparepærer	Maskinhus	Selv	**	1/4 kasse/år	20.01.2 1	79.00
Overdækningsplast + tomme sække af plast	Maskinhus, Havemose 13	Selv	**	25 sække/år Ingen plast	15.01.0 2	52.00
Jern og metal	Havemose 13	Selv	Aut. produkthandle r	6 tons/år	02.01.1 0	56.20
Pap og papir	I stuehus	Selv	**	100 kg/år	15.01.0 1	50.00
Tomme medicinglas	I stald	Glas køres selv, plastic- beholdere i dag- renovation	**	1 kg	15..01.0 7	51.00
Paller	I Maskinhus, Havemose 13	Privat aftager	Privat aftager	25 stk	15.01.0 3	62.00

Affaldsmængder er skønnede.

*Olieskift og service foretages på værksted. Der findes derfor ikke spildolie og brændstoffiltre på ejendommen.

** Glansager Containerplads

Døde smågrise opbevares i kølecontainer, mens slagtesvin opbevares under en kadaverkappe som hæves over jorden på spalter.

DAKA afhenter efter aftale, ca. 1 gang om ugen.

Opsamlingsstedet ligger ved gyllebeholderen ud til Lambjergvej, og der opsættes afskærmning (evt. beplantning) af stedet i forbindelse med ændringen.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke sker forurening i forbindelse med opbevaring af farligt affald, stilles der vilkår om opbevaring af farligt affald på ejendommen.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Regulativ og forskrift for farligt erhvervsaffald*
- *Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ for husholdningsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ og forskrift for klinisk risikoaffald og andet farligt affald fra sundhedssektoren*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Reglerne i Bekendtgørelsen om opbevaring af døde dyr nr. 439 af 11. maj skal efterleves.

Ligeledes kan tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage bortskaffes med dagrenovationen, mens emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald – fx på en af Sønderborg forsynings containerpladser. Alternativt kan tømt emballage fra såvel medicin som pesticider afleveres på containerpladsen som erhvervsaffald.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses anlæg.

3.8 Råvarer og hjælpestoffer

Ukrudtsmidler, skadedyrsmidler, sygdomsmidler og vækstreguleringsmidler opbevares i aflåst kemikalierum i det gamle maskinhus. Der er et ønske om at have så få midler stående som muligt, derfor hentes plantekemi efter behov flere gange om året. Mængder og typer varierer fra år til år. I forbindelse med ukrudtbekæmpelse omkring anlægget anvendes Round Up.

Der er en rentvandstank på sprøjten, så den kan skylles og rengøres i marken. Udvendig vask foregår på vaskepladsen, hvor der er afløb til gyllebeholderen.

Dieselolie opbevares i typegodkendte tanke, jf. tabel 11.

Tabel 11. Tankanlæg

Anvendes til	Størrelse	Fremstillings år	Tanknr.	Type godk. nr.	Placering
Fyringsolie	2.600 L	2005	-	55-05320	Maskinhus, overjordisk
Dieselolie	120 L	1999	-	89511-01	Maskinlade, overjordisk

Påfyldning af dieselolie sker på fast underlag i maskinhuset og pistolen er med automatisk stop. Eventuelt spild suges op ved hjælp af kattegrus eller savsmuld.

Olieskift og service foretages på værksted. Der findes derfor ikke spildolie og brændstoffiltre på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at opbevaring af kemikalier er acceptabel, da kemikalierummet er indrettet med fast gulv uden afløb og da olie opbevares på spildbakker eller i typegodkendte tanke i maskinhus med støbt bund.

Der er stillet vilkår, som supplement til kravene i Olietankbekendtgørelsen om, at håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier skal foregå på en måde, således at der ikke opstår risiko for forurening af jord og grundvand, samt at tankning af diesel skal ske på en plads/sted med fast og tæt bund, enten med afløb med olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne og at eventuelle uregelmæssigheder opdages, stilles der vilkår om, at der skal føres journal over energiforbrug (el, fyringsolie, dieselolie).

Hvis der senere skal etableres nye olietanke på ejendommen, skal disse anmeldes jf. Olietankbekendtgørelsen inden opstilling, og kommunen skal foretage en vurdering af, hvorvidt det udløser miljøgodkendelse.

3.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Der er i ansøgningen redegjort for mulige driftsforstyrrelser og uheld samt hvordan driftsforstyrrelser og uheld samt følger heraf søges minimeret:

Ved overpumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholder aktiveres en kontakt ved pumpen. Der er mulighed for at afbryde overpumpning via kontakt på gyllebeholderen. Det tjekkes løbende, om der er plads i de enkelte beholdere.

Det er en maskinstation der står for udbringning af gylle. Maskinstationens opmærksomhed henledes på terrænhældninger de steder, hvor det forekommer, således at opmærksomheden

er skærpet. Der er ingen vandløb eller andre våde recipienter, der støder umiddelbart op til landbrugsarealer med hældning over 12°.

Gyllebeholder 1 og 2 har lukkede omfangsdræn som bl.a. inspiceres i forbindelse med tømning af gyllebeholderne. Omfangsdrænenes primære formål er at tjekke grundvandstanden, så beholderen ikke tømmes i niveau under grundvandsstand, idet tømning under grundvandsstand vil kunne forårsage brud på gyllebeholderens bundplade og dermed give utæthed.

Ved eventuelle udslip adviseres kommunen og evt. alarmcentralen hurtigst muligt.

I forbindelse med fx slagteristrejke kan der ske en midlertidig ophobning af dyr på ejendommen. Dette vil bevirke, at lugtemissionen fra stalden bliver større end normalt. Denne situation forventes at forekomme meget sjældent. Staldene er dimensionerede, så en ophobning af dyr ikke påvirker dyrevelfærden.

Marksprøjten påfyldes og vaskes på den kommende vaskeplads umiddelbart øst for gyllebeholder 2. Sprøjten fyldes fra tanken med regnvand.

Sandsynligheden for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med påfyldning og brug af olie forventes at være meget lille, idet der er tale om overjordiske, godkendte plastic tanke og ståltanke med sikkerhedsanordninger som påfyldningspistol og –alarm og pumpestop. Påfyldning foregår altid under opsyn.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Der er udarbejdet en beredskabsplan, der beskriver hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

- Brand
- Udslip af gylle ved pumpning, defekte rørforbindelser, brud på gyllebeholder ved påkørsel eller materialetræthed, ved sabotage m.v.
- Udslip og spild af kemikalier eller olie
- Spild af pesticider og sprøjtevæske ved opbevaring, håndtering eller fejlbetjening af sprøjteudstyr
- Strømsvigt, hvorved bl.a. staldventilationen standser.

Der stilles vilkår til at beredskabsplanen opdateres når ny bygning er opført.

3.10 Biaktivitet/bivirksomhed

Der er ingen biaktiviteter på ejendommen.

4 Gødningsproduktion og –håndtering

4.1 Gødningstyper og mængder

Tabel 12 viser en oversigt over gødningsopbevaringsanlæg på ejendommen.

Tabel 12: Gødningsopbevaringsanlæg.

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførelses-år	Overdækning	Seneste 10-års beholderkontrol	% før	% efter
Perstrup gyllebeholder 1	3.000	2000	I etape I	Udføres 2010	74	74
Perstrup gyllebeholder 2	1.100	1988	I etape I	Udføres 2010	26	26
Fortank	20	1988	-	1998		
Eksisterende kanaler		2000	-			
I alt (egne gyllebeholdere)	4.100				100	100

I nudriften er der ikke tilførsel af husdyrgødning fra andre bedrifter. Ud over husdyrgødning i staldene, tilføres vaskevandet fra staldene. Der er endnu ikke etableret en fast vaskeplads, så der er ikke befæstede arealer med afløb til gyllebeholdere.

Der er hidtil ført logbog over flydelaget i beholderne. Dette vil ikke være nødvendigt i etape I, når gyllebeholderne overdækkes med telt.

Nedenfor ses beregning af gødningsmængderne for etape I og etape II udført efter Landbrugets Byggeblad nr. 95.03-03 2009.

Gødning og kapacitetsberegning for etape I:

6.160 smågrise 7,2-30 kg af 0,124 tons = 765 tons pr. år
6.160 slagtesvin 30-110 kg af 0,51 tons = 3.131 tons pr. år
I alt 3.896 tons pr. år.

Befæstet arealer:

Vaskeplads: $100 \text{ m}^2 \text{ a } 0,7 \text{ m}^3 / \text{m}^2 = 70 \text{ m}^3$

Da gyllebeholderne overdækkes i etape I, kan direkte regnvand trækkes fra: $1.025 \text{ m}^2 * 0,4 \text{ m}^3 / \text{m}^2 = 410 \text{ m}^3$

I etape I er der på Lambjergvej maks. 265 søer samt polte, maks. 2.000 tons gylle. Lambjergvej 15 har en gyllebeholder på 1.500 m³.

Til opbevaring i alt: $3.896 \text{ m}^3 + 2.000 \text{ m}^3 + 70 \text{ m}^3 - 410 \text{ m}^3 = 5.556 \text{ m}^3$

Da der er en samlet opbevaringskapacitet på 5.600 m³ i gyllebeholdere alene (1.100 m³ + 1.500 m³ + 3.000 m³), er der samlet opbevaringskapacitet på ca. 12 mdr. (hertil kommer kapacitet i gyllekanaler).

Gødning og kapacitetsberegning for etape II:

Gylle mv. fra smågrisestald:

21.600 smågrise på delvis spalter a' 0,12 ton pr. dyr = 2.680 ton pr. år.

Befæstede arealer:

Vaskeplads $100 \text{ m}^2 \text{ a } 0,7 \text{ m}^3 / \text{m}^2 = 70 \text{ m}^3$

Da gyllebeholderne overdækkes, kan regnvand trækkes fra: $1.025 \text{ m}^2 * 0,4 \text{ m}^3 / \text{m}^2 = 410 \text{ m}^3$

De producerede gødningsmængder inklusiv rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand, jf. tabel 13, som ledes til gyllebeholder.

Tabel 13. Producerede gødningsmængder mv.

Dyr	Gylle/vandmængde pr. år for etape II
Smågrise (7,2 – 30 kg)	2.680 m ³
Vaskeplads	70 m ³
Regnvand i gyllebeholdere fratrækkes pga. fast overdækning	-410 m ³
<i>I alt</i>	<i>2.340 m³</i>

Den beregnede gødningsmængde (inklusiv rengøringsvand, drikkevandsspild, regnvand og vaskevand fra vaskepladsen) er i alt 2.340 m³ pr. år.

Gylleopbevaring (med telt):

9 mdr. gylleopbevaring: $2.340 / 12 * 9 = 1.755 \text{ m}^3$.

Havemose 13 modtager gylle fra Lambjergvej 15. Lambjergvej 15 har desuden en gyllebeholder på 1.500 m³. Samlet er der for de 2 ejendomme Lambjergvej 15 og Havemose 13 en produktion på $2.340 \text{ m}^3 + 4.906 \text{ m}^3 = 7.246 \text{ m}^3$. Der er en samlet opbevaringskapacitet på 5.600 m³ i gyllebeholdere alene ($1.100 \text{ m}^3 + 1.500 \text{ m}^3 + 3.000 \text{ m}^3$), er der samlet opbevaringskapacitet på minimum 9,2 måneder (hertil kommer kapacitet i gyllekanaler).

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommen til de producerede gødningsmængder samt den modtagne mængde gylle fra Lambjergvej 15.

BAT for gødningsopbevaring

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT-niveau for gødningsopbevaring.

Gyllebeholder:

Beholderen opfylder kravene i § 15 i husdyrgødningsbekendtgørelsen d.v.s at:

- Det er en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- Beholderens bund og vægge er tættest og beskyttede mod tæring.
- Lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse – fortrinsvist hvert år.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer at opbevaring af gylle i godkendte beholdere lever op til BAT, da der er tale om stabile beholdere der kontrolleres hvert 10. år. Beholderne er desuden overdækket med telt.

Der stilles vilkår til at gyllebeholderne skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning og efter endt omrøring og udbringning skal overdækningen lukkes / reetableres umiddelbart efter. Skader på fast overdækning skal udbedres hurtigst muligt.

Hvis en gyllebeholder tages ud af drift, skal den rengøres. Såfremt gyllebeholderen afmeldes beholderkontrol, skal den gøres uanvendelig. inden førstkommende 1. januar.

4.2 Gyllekøling

Der vil blive etableret gyllekøling i den nye smågrisestald.
I ansøgningen er indsat følgende oplysninger vedrørende ammoniakreduktion og driftstid for anlægget, jf. tabel 14.

Tabel 14. Gyllekøling- ammoniakreduktion og driftstid

Stald	Driftstimer pr. år for anlæg	Gennemsnitlig ammoniakreduktion over året (8.760 timer)
Ny smågrisestald	8.760	26 %

Gyllekøling i smågrisestalden forventes at kunne reducere ammoniakfordampningen med i ca. 26 %.

Det er oplyst, at arealet af gyllekummer er ca. 370 m² i den nye smågrisestald.

På baggrund heraf kan nødvendig køleeffekt beregnes ud fra Miljøstyrelsens Teknologi-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009:

Tabel 15. Nødvendig køleeffekt

Stald	Nødvendig køleeffekt pr. m ² (W/m ²)	Nødvendig køleeffekt i alt (kW)	Køling pr. år (kWh)
Ny smågrisestald	29,47	10,9	95.484

Overskudsvarme genbruges til opvarmning i den nye stald samt i stuehuset, jf. bilag 8. I forbindelse med gyllekølingsanlægget vil der komme til at løbe slanger med kølevæske (glycol) i jorden uden for staldene.

Miljømyndighedens vurdering

Gyllekølingsanlægget etableres med henblik på at reducere ammoniakemission og leve op til BAT-krav hvorfor der stilles vilkår herom, herunder vilkår til indretning og drift.

Der skal fremsendes en beregning til Sønderborg Kommune, der dokumenterer, at anlægget lever op til nødvendige køleeffekter angivet i tabel 15. Der skal desuden udarbejdes en tabel der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh.

Den månedlige driftstid, hvor varmepumper kører efter ibrugtagning, skal noteres i en driftsjournal.

Det vurderes, at der med den beskrevne praksis kan opnås en gennemsnitlig ammoniakreduktion over året på 26 % som angivet i ansøgningen, da anlægget er dimensioneret i henhold til Miljøstyrelsens Teknologi-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009.

Det vurderes desuden, at det er sikret at overskudsvarmen fra gyllekøling bliver udnyttet.

I forbindelse med gyllekølingsanlægget vil der komme til at løbe slanger med kølevæske i jorden uden for staldene. Dette skal godkendes særskilt af Sønderborg Kommune, Afdeling Vand og Jord i henhold til § 19 i Miljøbeskyttelsesloven. § 19 tilladelse forventes udarbejdet og meddelt samtidig med miljøgodkendelse.

4.3 Anden organisk gødning

Der modtages ikke gødning eller slam fra andre.

Miljømyndighedens vurdering

Da der ikke modtages gødning eller slam fra andre, er det ikke nødvendigt at stille vilkår vedrørende dette.

5 Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen, og krav til efterafgrøder.

Bedste tilgængelige udbringningsteknik:

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT vedr. udbringning:

- Udgangspunktet er husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Det fremgår af Miljøstyrelsens FAQ nr. 56 at ansøgninger efter § 11 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug skal koncentrere sig om de staldsystemer og miljøteknologier, hvor der er udarbejdet BAT-blade. Det betyder, at ansøger i denne godkendelse, ikke skal redegøre detaljeret om udbringningsteknik (BAT).

Ansøger oplyser følgende

Det er Robert Madsen (maskinstation), der står for gylleudbringningen. Gyllen køres typisk ud med 25 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord. Der er enkelte hældende arealer 6 til 12°, og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Da arealerne har jordbundstype 7-8 (svær lerjord), og der kun er dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder tager endvidere en del længere tid. En nedfælder har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

I forbindelse med udvaskningsberegninger, er benyttet beregningsmodulet Farm-N. I beregningsmodulet gødes der altid op til den maksimale kvælstofkvote. Det betyder, at nettoforbruget af kvælstof (kvælstof fra handelsgødning + udnyttet kvælstof fra husdyrgødning) svarer til normerne for afgrøderne der indgår i de respektive sædskifter i nuværende og ansøgt scenarie. Eneste undtagelse er hvis der er accepteret reduktion i kvælstofkvoten for at overholde lovkravet om maksimal udvaskning. Forbruget af handelsgødning fremgår ikke direkte af ansøgningen, men forbruget indgår altid i beregningerne.

Miljømyndighedens vurdering

Udbringning af gylle er omfattet af Husdyrgødningsbekendtgørelsen. Det betyder, at gylle som transporteres over 10 km, dvs. til arealerne nord for Guderup, skal køres i lukkede tanke. Der stilles vilkår til at gemme kvitteringer fra transportøren af gylle, der bliver transporteret over 10 km.

I forbindelse med påfyldning af gyllevogn vil der være risiko for spild af gylle. Derfor stilles der vilkår om, at der skal etableres en påfyldningsplads med afløb til gyllebeholder, så eventuelt spild kan opsamles, medmindre påfyldning af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild.

Der stilles vilkår til at transport af flydende husdyrgødning på offentlig vej skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller linende, således at spild ikke kan finde sted.

Der stilles vilkår om, at der efter udbringning af gylle på marken skal sikres, at slæbeslanger mv. er tømte, så der ikke spildes gylle på vejen og at eventuelt spild på vejen skal fjernes. Hvis udbringning af gylle forestås af andre end ansøger, skal ansøger sikre, at den eller de personer, der forestår udbringningen, informeres om relevante vilkår fra miljøgodkendelsen. Transport med gylle skal altid tilrettelægges således, at der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.

For at sikre de nærmeste naboer mod væsentlige gener fra transport af gødning, stilles vilkår om, at udbringning af gødning kun må ske på hverdage.

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelige udbringningsteknik. Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at ansøger lever op til kravene for anvendelse af BAT ved bl.a. at udarbejde gødningsplaner, overholde vilkår til bræmmer og tage hensyn til omkringboende. Der stilles derfor ikke yderligere vilkår til anvendelse af bedste udbringningsteknik.

Det vurderes, at der er valgt de mest hensigtsmæssige kørselsveje og at der ikke er væsentlige gener for omkringboende ved udkørsel af gylle, når det gøres som beskrevet og efter gældende lovgivning.

Der stilles vilkår til at der forefindes gyldige skriftlige gylle- og forpagtningsaftaler.

Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne. Der må ikke foretages håndtering, herunder omrøring og udkørsel af husdyrgødning fra anlæggene søn- og helligdage.

6 Forurening og gener fra husdyrbruget

6.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

Fordampningen af ammoniak vil primært ske fra staldventilationen og som ammoniaktab fra lagre af husdyrgødning.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningsystem viser, at fordampningen af ammoniak fra førdriften er 2769 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion (etape 1, lovliggørelse af aktuel drift) er på 3056 kg kvælstof pr. år. Lovliggørelsen medfører en stigning i ammoniakfordampningen på 286 kg kvælstof pr. år.

Beregninger for ansøgt drift (etape II, fremtidig produktion) er på 1275 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således et fald i ammoniakfordampningen på 1494 kg kvælstof pr. år.

Disse beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrgodkendelsesloven har fastlagt. Kravet er, at der skal ske en reduktion på 20 % for de stalde, hvor indretningen ændres, og for nye stalde – i forhold til et fastlagt reference-staldsystem.

Sønderborg Kommune har i foråret 2010 fastsat kommunens BAT-niveau, se bilag 7.

I etape 1 er niveauet beregnet ud fra anvendelse af 33 % fast guld i alle stalde, fodernormen 2008 og overdækning af gyllebeholdere. Resultatet er en maksimal emission på 3264 kg N/år. Ansøger lever således op til Sønderborg Kommunes BAT-niveau fra foråret 2010.

I etape 2 er niveauet beregnet ud fra anvendelse af 33 % fast gulv og 20 % gyllekøling. Resultatet er en maksimal emission på 1340 kg N/år. Ansøger lever således også her op til Sønderborg Kommunes BAT-niveau fra foråret 2010.

For at kunne fastlægge et ensartet BAT-niveau for svineejendomme har Miljøstyrelsen efterfølgende (august 2010) udsendt vejledende emissionsgrænseværdier ("BAT-standardvilkår") for bl.a. slagtesvin. Dette betyder, at der for nye og renoverede stalde maksimalt må udledes 0,29 kg N/dyr/år for slagtesvin fra 30 – 102 kg, hvis dette er proportionalt.

For afvigende vægtgrænser korrigeres med referenceligning: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) * 20,95 + 0,177 * (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt}) / 3190) * \text{antallet af svin}$.

For slagtesvin i eksisterende stalde må der maksimalt udledes 0,35 kg N/dyr/år. Korrektion for afvigende vægtgrænser beregnes efter samme referenceligning.

Miljøstyrelsen har ligeledes (juli 2010) udsendt et høringsudkast til vejledende emissionsgrænseværdier for søer med smågrise samt et for smågrise. For smågrise fra 7-30 kg i nye og renoverede stalde må der maksimalt udledes 0,06 kg N/dyr/år.

For afvigende vægtgrænser korrigeres med referenceligning: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) * 20,95 + 0,177 * (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt}) / 628) * \text{antallet af smågrise}$.

For smågrise fra 7-30 kg i eksisterende stalde må der maksimalt udledes 0,071 kg N/dyr/år. For afvigende vægtgrænser korrigeres med samme referenceligning.

På baggrund af det oplyste antal og vægtgrænser for hhv. smågrise og slagtesvin, samt fordeling i nye og eksisterende stalde, er den maksimale ammoniakemission jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår beregnet. Resultatet fremgår af tabel 16 a. I etape 1 ligger den samlede emission højere end den maksimale emission jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår. I etape 2 ligger den samlede emission lavere end den maksimale emission jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår.

Tabel 16 a. Ammoniak-emission fra anlæg

	Samlet emission fratrullet det generelle reduktionskrav Kg N/år	Max emission, jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår Kg N/år	For meget udledt Kg N/år	Overopfyldt med Kg N/år
Tilladt dyrehold (fødrift)	(2769)			
Etape 1 (skema 18627), lovliggørelse aktuel drift	3056,14	2909,78	146,36	
Etape 2 (skema 8168), fremtidig drift	1275,37	1295,55		20,18

Ansøger har for at reducere ammoniakfordampningen fra anlægget i etape 1 valgt at overdække gyllebeholderne, udover at der er 50-75 % fast gulv i en af de eksisterende stalde (nr. 3).

I etape 2 anvendes der to-klimastald med delvist spaltegulv, gyllekøling svarende til 26 % i den nye stald til smågrise, samt overdækning af gyllebeholderne.

Miljømyndighedens vurdering

Etape 1:

Sønderborg Kommune vurderer, at da etape 1. er en lovliggørelse af en allerede eksisterende produktion, giver det ikke nogen mening at beregne teoretisk niveau for etapen. Kommunen ser i etape 1 også bort fra Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår. Dette vurderes på baggrund af, at det ikke muligt at indføre forsuring, luftrensning eller gyllekøling i eksisterende stalde, i forhold til proportionalitetsprincippet. Der er overvejende Sønderborg Kommunes BAT-niveau fra juni 2010, der er lagt til grund for vurderingen. Niveaueet er som nævnt beregnet ud fra anvendelse af 33 % fast gulv i alle stalde, fodernormen 2008, samt overdækning af begge gyllebeholdere.

Ansøger har oplyst, at stald 3 er med 50-75 % fast gulv, og at begge gyllebeholdere overdækkes i etape 1.

Sønderborg Kommunens vurderer at, ejendommen i etape 1 lever op til Sønderborg kommunes BAT-niveau fra juni 2010.

Etape 2:

Ifølge Sønderborg Kommunes teoretiske BAT-niveau fra foråret 2010, må en produktion som den ansøgte, teoretisk set have en emission på maksimalt 1.340 kg N/år.

Sønderborg Kommune vurderer, at da ændringen sker med 26 % køling i den nye stald og overdækning af gyllebeholderne, er det muligt at opnå det teoretiske BAT-niveau. Det vurderes på baggrund af proportionalitetsprincippet, at det ikke muligt at indføre forsuring, eller luftrensning i stalden.

Ansøger har oplyst, at for at opfylde ammoniakreduktionskravet anvendes der to-klimastald med delvist spaltegulv, 26 % gyllekøling i den nye stald og overdækning af gyllebeholderne.

Ejendommens samlede BAT-niveau beregnes derfor til at være 1.275 kg N/år. Se bilag 7.

Sønderborg Kommune vurderer, at ejendommen i etape 2 lever op til Sønderborg kommunes BAT-niveau fra foråret 2010, ligesom den lever op til Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår.

Sønderborg vurderer på baggrund af ovenstående, at der ikke skal stilles yderligere vilkår til den samlede ammoniakemission.

Ammoniakdeposition

Der er foretaget beregninger af den samlede deposition og merbelastning med ammoniak på udvalgte punkter omkring ejendommen. Resultaterne er vist i tabel 16.

Skov- og Naturstyrelsen har i deres "Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet at ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige såfremt der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Tabel 16 b. Beregninger af den samlede deposition og merbelastning med ammoniak på udvalgte punkter i naturområder omkring Havemose 13.

Naturpunkt	Afstand (meter)	Retning	Total deposition (kg N/ha/år)	Merbelastning (kg N/ha/år)
847	695	N	0,06	-0,12
850	255	V	0,43	-0,58
852	395	V	0,27	-0,48

1080	880	V	0,06	-0,08
1086	408	V	0,25	-0,36
1091	465	SV	0,14	-0,17
1093	790	Ø	0,21	-0,19
1095	850	VNV	0,09	-0,13
H200	2200	VNV	0,02	-0,03

Miljømyndighedens vurdering

Ud fra kommunens egen beregning vurderes det at der ikke vil være merdeposition af kvælstof over 0,5 kg N/ha/år som følge af den ansøgte udvidelse (etape II). På alle lokaliteter er der tvært imod tale om et fald i den beregnede merdeposition. Reduktionen i ammoniakemission opnås gennem nedlæggelse af drift i ældre bygninger og opførelse af nye staldafsnit med gyllekøling.

På baggrund af ovenstående vurderes det at det ikke er nødvendigt at stille vilkår i forbindelse med bedriftens ammoniakemission.

Beskyttet natur og bilag IV arter

Sønderborg kommune har kortlagt § 3 naturtyper indenfor 1000 m fra anlæggene, samt levesteder for bilag IV-arter. Oplysninger om naturtyperne og en stævningssskov er vist i Tabel 17 og i Bilag 12.

Tabel 17. Beskyttede naturtyper og stævningssskov indenfor 1000 m fra bedriften.

Id.	UTM		nbl.	hg.	Afstand/retning	Samlet	Merbelastning	Habitatdir.	Habitatdir.
	X	Y				N. dep.			
Nr.	X	Y	§ 3	§ 7	(m)	Beregning	beregninger	Potentielle Bilag IV arter	Krav om artsundersøgelser / bræmmer
824	556977	6088794			895/N			X	
826	556679	6088696	X		980/NNV			X	
847	557039	6088634	X		695/N	0,06	-0,12	X	X
850	556961	6087871	X		255/V	0,43	-0,58		
852	556818	6087993	X		395/V	0,27	-0,48		
858	557324	6088561	X		633/NNØ			X	
1075	557859	6088432	X		810/NØ			X	
1078	556539	6088407	X		826/NV			X	
1079	556534	6088333	X		790/VNV			X	
1080	556361	6087685	X		892/VSV	0,06	-0,08	X	
1088	557245	6087189	X		749/S				
1091	556862	6087622	X		475/SV	0,14	-0,17	X	
1092	556744	6087418	X		700/SV				
1093	558001	6087904	X		782/Ø	0,21	-0,19		
1095	556418	6088240	X		858/VNV	0,09	-0,13		
1464	556543	6088648	X		983/NV				

Der er i alt registreret 15 beskyttede naturtyper og en stævningssskov inden for 1000 m zonen. Hovedparten af lokaliteterne er små søer. Der er indenfor de 1000 m ikke registreret særlig følsomme naturtyper, jf. § 7 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug af 20.12.2006.

I Tabel 17 er vist merdepositionen fra anlægget, beregnet af ansøger. Skov- og Naturstyrelsen har i deres "Veiledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet at merbelastning på mindre end 0,5 – 1 kg N/ha/år kan antages at være uvæsentlige såfremt der ikke er tale om særligt næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi for totalbelastning med kvælstof ikke allerede er overskredet.

Danmarks miljøundersøgelser har i notatet "Usikkerheder i modeller for ammoniak i forbindelse med VVM og tærskelværdi for beregnet kvælstofafsatning for en enkelt kilde til

særlig følsomme naturområder" 26.6.2005 vurderet, at en merbelastning på 0,6 kg N/ha/år ikke vil have en påviselig effekt under de nuværende belastningsniveau.

Baggrunds niveauet for kvælstofbelastningen er 16-18 kg N/ha/år på naturområderne indenfor 1000 m radius fra ejendommen.

Tålegrænser for de forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald varierer betydeligt (se tabel 18) jf. Vejledning om godkendelse af husdyrlandbrug.

Tabel 18. Tålegrænser for forskellige naturtyper. (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak - Faglig rapport fra DMU, nr. 568, 2006).

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

For søers vedkommende vil kvælstof normalt ikke være den begrænsende faktor.

Næringsfattige søer kan dog være påvirkelige mht. næringsberigelse med kvælstof. Dette gælder især brunvandede søer. Baggrunds niveauet for kvælstofbelastningen ligger således nær den øvre tålegrænse for flere af de næringsfattige naturtyper.

Beregningerne inden for 1000 m fra anlægget viser, at der for alle lokaliteters vedkommende er tale om et fald i depositionen som følge af projektet. Der er derfor ikke tale om større depositioner end 0-effekt niveauet for følsomme lokaliteter.

Gennemgangen af naturarealerne viste at en lang række af områderne er potentielle levesteder for bilag IV arter, specielt paddearterne Løvfrø og Stor vandsalamander. Deres yngle- og levesteder kan trues af blandt andet eutrofiering som følge af belastning med ammoniak fra husdyrbrug.

De nærmeste registrerede § 7 arealer er overdrev der ligger i en afstand af 10,4 og 10,9 km fra ejendommen ved hhv. Kegnæs Ende mod sydøst og strandengsområdet Humlemaden mod sydøst ved Ny Pøl.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrproduktionen gennem deposition af ammoniak ikke vil påvirke naturlokaliteter inden for 1000 m i negativ retning, da naturlokaliteterne ikke er af særligt næringsstoffølsomme typer og ammoniakdepositionen i alle beregningspunkter er under det niveau, hvor der er påviselige effekter for næringsstoffølsomme lokaliteter

Med hensyn til § 7 arealerne vurderer Sønderborg Kommune, at disse på grund af den store afstand ikke vil blive påvirket af deposition af ammoniak fra anlægget.

Det vurderes at der er en lang række mulige leve- og ynglelokaliteter for paddearter på habitatdirektivets bilag IV inden for 1000 m fra ejendommen. Da der er beregnet et fald i belastningen med ammoniak som følge af projektet, vurderer Sønderborg Kommune at det ansøgte ikke medfører negative påvirkninger på arternes leve- og ynglesteder som følge af belastning med ammoniak.

Natura 2000

Afstanden fra anlægget til det nærmeste Natura 2000 område, som er Habitatområde H200 Augustenborg Skov, er ca. 2,2 km. Anlægget ligger med væsentlig større afstand (ca. 8,5 km) til øvrige Natura 2000 områder (Habitatområde H189 – Lilleskov og Troldsmose). Det fremgår af basisanalysen for habitatområdet Augustenborg Skov (H200) og udkast til Natura 2000-plan for H200, at eutrofiering er en af de største trusler mod opnåelse og bevarelse af gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget.

Følgende er en skematisk beskrivelse af de naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for H200, de enkelte naturtypers tålegrænseinterval samt depositionsberegning.

Tabel 19. Naturtyper på udpegningsgrundlaget for H200 samt udvalgte nøgletal for belastning med luftbåren kvælstof.

Naturtype Nr.	Tålegrænse kg N/ha/år	Samlede areal - ha med naturtypen	Baggrundsdep. kg N/ha/år for H200	Areal - m ² som påvirkes med mere end 0,1 kg N/ha/år fra anlægget	Areal - % som påvirkes med mere end 0,1 kg N/ha/år fra anlægget
Løvskov	9160	10-20	2	26	0
Elle- og askeskov	91E0*	10-20	5,1	26	0
Næringsrige søer og vandhuller	3150	5 – 10	0,8*	0	0
Bøgeskov på muldbund	9130		20	25	0

Da der kun er levet en beregning i det punkt af skoven som ligger nærmest ejendommen, er der tale om et vurderet areal på maksimalt 2000 kvadratmeter. Ca. 1 ha af Naturtype 9160 ligger langs kysten og er således skovbrynet.

Kvælstof fra lokale kilder

Med henvisning til Kammeradvokatens notat fra 2009 vurderer Sønderborg Kommune, at der i forbindelse med Natura 2000 arealer skal vurderes på den totale påvirkning fra det enkelte projekt samt de kumulative effekter af alle lokale kilder.

I vurderingen af kvælstofbelastning fra Havemose 13 er der beregnet en lokaldeposition til punktet med den korteste afstand fra Havemose 13 til H200

Beregningerne viser at der i det nærmeste punkt er en teoretisk totaldeposition på 0,02 kg N/ha/år fra Havemose 13.

I samme punkt har Sønderborg Kommune fået beregninger af depositionen fra DMU. Disse beregninger viser at der er en teoretisk samlet tørafsætning på 3 - 4 kg N/ha/år fra lokale kilder, 12 kg N/ha/år fra øvrige kilder samt 8 kg N/ha/år i vådafsætning – primært fra udenlandske kilder. Samlet set en deposition på 26 kg N/ha/år

Beregninger fra DMU viser, at skovnaturtyperne på udpegningsgrundlaget til H200 har en gennemsnitlig deposition på ca. 25 – 26 kg N/ha/år.

Disse beregninger bekræfter basisanalysens vurdering af, at opnåelse og fastholdelse af gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget kan være truet pga. eutrofiering.

Sønderborg Kommune har endvidere anvendt depositions kort fra Conterra. Kortet er fremkommet vha. data fra GHI, herunder oplysninger om husdyrart, besætningstype og staldtype samt data fra gødningsregnskabet.

Depositionskortet viser en gennemsnitlig deposition på habitatområdets skovnaturtyper på ca. 24 kg N/ha/år.

Husdyrgodkendelsesloven lægger op til, at kommunerne skal anvende de beregnede værdier, som fremkommer vha. indtastning i regneark på hjemmesiden: www.husdyrgodkendelse.dk Sønderborg Kommune anvender yderligere beregninger fra DMU samt data fra Conterra for at sikre sig det bedste videnskabelige grundlag at træffe afgørelser ud fra ved vurdering af planer og projekter, hvor der kan være en risiko for væsentlig påvirkning af Natura 2000 områder.

Med baggrund i usikkerheden i selve beregningsmetoden (120 %) vurderes det, at H200 maksimalt påvirkes med 0,04 kg N/ha/år (2×0.02) og langt største delen af området vil modtage under 0.02 kgN/ha/år fra Havemose 13.

Miljømyndighedens vurdering

Naturtyperne på udpegningsgrundlaget til H200 har tålegrænser i intervallet 10 – 20 kg N/ha/år. Tålegrænserne for samtlige naturtyper i H200 er overskredet. DMU beregninger viser, at de lokale kilder kan udgøre op mod 3 - 4 kg N/ha/år. Ved at fjerne bidrag fra lokale kilder nærmer depositionen sig tålegrænseintervallernes øvre grænseværdi. Der er således ikke tvivl om at lokale kilder er et vigtigt indsatsområde ved opnåelse af gunstig bevaringsstatus.

Europa-Kommisionen skriver i dokumentet: "Forvaltning af Natura 2000-områder Habitatdirektivets artikel 6 92/43/EØF, Generaldirektoratet for Miljø side 31", at et tab på 100 m² af en naturtype kan være væsentligt for et lille område for en sjælden orkidé, mens et tilsvarende tab i et udstrakt steppeområde kan være uvæsentligt.

Den beregnede påvirkning med N deposition fra Havemose 13 af skovnaturtypen i H200 viser, at der teoretisk set ikke sker nogen belastning. Den beregnede værdi viser en deposition på maksimalt 0.02 kg N/ha/år nærmest Havemose 13. Denne minimale deposition aftager endvidere hurtigt ind i habitatområdet pga. skovens ruhed og den deraf afledte øgede depositionshastighed samt øget opblanding i luften som funktion af afstanden fra kilden. Således er det teoretisk set ikke muligt at påvise nogen væsentlig negativ effekt på naturtypernes integritet som følge af det ansøgte projekt på Havemose 13.

Sønderborg Kommune har på nuværende tidspunkt ikke kendskab til, at antallet af dyreenheder udbragt i oplandet til H200 er stigende.

Sønderborg kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet ved Havemose 13 ikke udgør nogen væsentlig trussel mod udpegningsgrundlaget idet påvirkningen er nær nul og da en beregnet påvirkning kan være tæt på nul som følge af stor usikkerhed i modellerne.

Europa-Kommisionen skriver i 2007, at det er indenfor det enkelte område, at naturtypernes integritet skal bevares. Integritet er et områdes modstandsdygtighed og evne til at udvikle sig i retning af en gunstig bevaringsstatus. Når det skal afgøres om en plan eller et projekt påvirker et områdes integritet skal der således kun tages hensyn til bevaringsmålsætningerne for området.

Med baggrund i forsigtighedsprincippet og ud fra ovenstående vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke foreligger nogen rimelig tvivl om, at det ansøgte projekt ved Havemose 13 ikke påvirker naturtypernes integritet i H200. Det kan således ud fra objektive kriterier og eksisterende viden udelukkes, at projektet kan påvirke H200 væsentligt og således vil der ikke ske en negativ påvirkning af udpegningsgrundlaget. Der er således ikke basis for at foretage en egentlig konsekvensvurdering af det ansøgte projekt da en væsentlig negativ påvirkning kan udelukkes som værende sandsynlig.

6.2 Lugt

Tabel 20 og 21 viser resultatet af lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 20. Beregnet lugtemission fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk, etape I.

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet Gennemsnitsafstand	Afstand	Genekriterie overholdt?
Byzone (Kirke Hørup)	Ny	447,43 m				Ca. 900 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse (Lambjerg, Havemose 5)	Ny	290,85 m	261,76 m	261,92 m	265,16 m	Ca. 300 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig (Havemose 9)	FMK	141,49 m	141,49 m	141,53 m	139,78 m	Ca. 150 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Tabel 21. Beregnet lugtemission fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk, etape II.

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Afstand	Genekriterie overholdt?
Byzone** (Kirke Hørup)	Ny	372,79 m		Ca. 900 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse (Lambjerg, Havemose 5)	Ny	209,56 m	144,95 m	Ca. 300 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig (Havemose 9)	Ny	117,89 m	27,26 m	Ca. 150 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Lugtgeneafstandene er beregnet som for max tilladte dyrehold i hhv etape I og II. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Lugtens udbredelse i nærområde, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. I beregningen af geneafstanden indgår ikke andre husdyrbrug i området.

Havemose 11, som ligger ca. 130 m fra bedriften Havemose 13, ejes af ansøger.

Ansøger har oplyst, at gylleudbringning normalt kun sker på hverdage.

Der er i www.husdyrgodkendelse.dk beregnet en konsekvensradius på 610 m i etape I og 490 m i etape II. Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget forekomme uden for konsekvensområdet.

Miljømyndighedens vurdering

Produktionen af slagtesvin i etape I vil foregå med en afgangsvægt på 110 kg, men på færre stipladser end det før tilladte. Dermed vurderes lugt generne stort set at blive uændrede. Produktionen vil i etape 2 fortsætte, dels i en eksisterende slagtesvinestald, hvori der skal gå smågrise, samt i den nye smågrisestald. Der vil forekomme en lugtreduktion fra ejendommen, idet dyreholdet bliver reduceret og den ny smågrisestald bliver placeret

længere væk fra naboer end det hidtidige anlæg. Nærmeste nabo, der ikke ejes af ansøger, ligger ca. 126 meter fra ny slagtesvinestald og den beregnede geneafstand for lugt er hhv. 141,49 m for etape I og er dermed mindre end geneafstand i nudrift 141,53 m og 118 meter i etape II. Genekriteriet for lugt overholdes for begge etaper og det vurderes, at ændringen derfor ikke vil være til gene for naboer.

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne. Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger blandt andet af antallet af dyr, typen af husdyr og den geografiske placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget med udgangspunkt i perioder med maksimal belægning i staldene. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

For at begrænse lugtgener stilles der vilkår om det maksimale dyrehold på stald ad gangen i hhv etape I og etape II.

Der har ikke tidligere været problemer med lugtgener fra ejendommen, og der forventes ikke lugtmæssige påvirkninger.

Eksisterende gyllebeholdere overdækkes med teltdug, hvilket er en effektiv stopper for lugtafgivelse. Det er derfor kommunens vurdering, at lugt fra gyllebeholderne ikke vil være til gene for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener. Det er kommunens vurdering, at ansøger tager tilstrækkeligt hensyn til de naboer ved normalt kun at udbringe gylle på hverdage og når vilkår vedrørende transport af gødning gennem Kirke Hørup overholdes.

Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres.

6.3 Fluer og skadedyr

Der sprøjtes med Optrinol efter behov, ca. hver 14. dag om sommeren.

Ejendommen er tilmeldt kommunal rottebekæmpelsesordning. Rottelasserne tilses en gang om måneden.

Miljømyndighedens vurdering

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt. Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende.

Bemærk at retningslinierne fra Statens Skadedyrslaboratorium opdateres 1 gang årligt.

6.4 Transport

Udviklingen i antallet af forskellige typer transport ses af tabel 22. Tabellen viser skønnede transporter oplyst af ansøger. Det skal bemærkes, antal og kapacitet pr. læs ikke er bindene, med mindre det er angivet som et vilkår.

Tabel 22. Antal transporter før og efter ændringen.

Art	Antal transporter før ændringen	Antal transporter
-----	---------------------------------	-------------------

	(etape I)	efter ændringen (etape II)
Foder	52	52
Brændstof	4	4
Afhentning af slagtesvin	26	0
Afhentning af smågrise	0	26
Afhentning af døde dyr	52	52
Diverse sækkevarer mv.	12	12
Gyllekørsel med vogn	96	73
Gyllekørsel med lastbil	0	30
Maksimalt i alt	242	249

Der sker kun en mindre stigning i antallet af transporter.

Hovedparten af gyllen køres direkte ud på markerne fra anlægget og belaster dermed ikke de offentlige veje.

Adgangen til ejendommen sker ad Lambjergvej og derefter den private indkørselsvej. Ruten er ikke trafikeret. Der er kun tre ejendomme, der berøres af transporter på strækning Augustenborg Landevej til Havemose 13. Det drejer sig om Lambjergvej 17, Lambjergvej 6, der selv har landbrugspligt, og Lambjergvej 15, der ejes af ansøger.

I forbindelse med ændringen af besætningen vil der stort set ikke være et øget transportbehov fra og til ejendommen. Det vil blot være typen af kørsler der ændres.

Den væsentligste gene ved transporter til og fra ejendommen kan være nedbremsning af trafikken på Lambjergvej. Der vil, i det omfang det kan lade sig gøre, blive taget hensyn til dette ved at undgå kørsler med store og/eller langsomme transportmidler, når der er "myldretidstrafik".

Størsteparten af transporterne sker indenfor normal arbejdstid (mellem kl. 07 og 17), mens der i forbindelse med høst og udkørsel af gylle vil foregå transporter i aftentimerne. I slutningen af høsten vil der i sjældne tilfælde kunne foregå høstarbejde om natten.

Se bilag 5 "Transporter 1" og "Transporter 2" vedr. kørselsruter med gylle til gyllemodtagere m.m.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kørsel som ovenfor beskrevet ikke vil medføre væsentlige gener for omboende, såfremt at vilkår til transport igennem Kirke Hørup overholdes..

Sønderborg Kommune vurderer, at de anførte transportveje for gylle til markerne medfører forholdsvist få gener for områdets beboere. Det er endvidere kommunens vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje for produkter til og fra gården.

Sønderborg Kommune vurderer, at de anførte transportveje for gylle til arealer nord for Guderup medfører forholdsvist få gener for områdets beboere, idet transporterne hertil foregår i lastbil. Der er stillet vilkår til dokumentation af transport af husdyrgødning i lastbil.

Sønderborg Kommune vurderer, at der kan opstå nabogener ved udbringning af husdyrgødning. Der stilles derfor vilkår om, at ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, så spild undgås.

6.5 Støj fra anlægget og maskiner

Støjkluder, der kan give væsentlige støjgener for omgivelserne, fremgår af tabel 23:

Tabel 23. Støjkluder

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast*	På stalde	Konstant
Højtryksrensere på vaskeplads	På vaskeplads v. gyllebeholder 2	Mellem 07.00-18.00 på hverdage
Højtryksrensere	I stalde	Mellem 07.00-18.00 på hverdage
Lastbiler m.v.**	Se under transporter	-

* Der er lagt vægt på støjsvag ventilation.

** Med hensyn til kørsel kan der ske ændringer i driftstiden, idet leverandører kan ændre ruter, og nogen firmaer kører med 2-holdsskift. Driftstiden afhænger meget af, hvilken type transport, der er tale om, men støj søges generelt begrænset mest muligt.

Ansøger oplyser, at der ikke er foretaget særlige tiltag til at dæmpe støjkluder, ud over at der vælges støjsvage modeller, når dele af anlægget moderniseres. Det er opfattelsen, at der ikke forekommer støj fra anlægget, der generer omgivelserne.

Alle ventilationsanlæg er af nyere dato og derfor støjsvage.

Miljømyndighedens vurdering

Afstanden fra landbrugets driftsbygninger til den nærmeste nabobeboelse, der ikke ejes af ansøger er ca. 130 meter. Der vurderes ikke at være behov for specifikke vilkår for støjbegrænsning.

Der fastsættes de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes. Støjmålinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling – ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993.

6.6 Støv fra anlæg og maskiner

Der kan forventes støvbidrag fra staldenes ventilationsanlæg, fodringsanlæg og i forbindelse med håndtering af foder, halm, intern transport og kørsel på grusveje. Indkøbt foder blæses ind i siloerne og snegles herefter ind i staldene. Halm opbevares i foderladen.

Ansøger vurderer, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Miljømyndighedens vurdering

Med hensyn til støvgener fra ejendommen forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der stilles vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

7 Lys

På stuehuset og den nyeste slagtesvinestald er der opsat udendørs belysning, der i de mørke timer styres af bevægelsescensorer. Der vil ligeledes komme udendørs belysning ved den nye smågrisestald. Lamperne er indstillet, så de kun oplyser det nærmeste areal. Belysningen vil ikke kunne ses fra naboejendomme.

Staldbelysningen, der kører automatisk med tænd/sluk ur, er tændt i tidsrummet kl. 6-22 i de mørke måneder.

Mellem kl. 22 og kl. 6 er der ikke lys i stalden. Der findes beplantning syd for det eksisterende staldanlæg. I forbindelse med høst kan det forekomme, at maskinerne kører med lys.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at ingen naboer vil blive generet af lys fra ejendommen pga. afskærmning dels fra bygningerne og dels fra beplantning.

Af hensyn til naboer og andre stilles der vilkår om, at porte skal holdes lukket i tidsrummet solnedgang til solopgang, og at udendørs lys kun må tændes efter behov, så udendørs belysning og lys fra stalde ikke medføre væsentlige lysgener for omkringboende.

Det vurderes, at der således er taget tilstrækkeligt hensyn til omkringboende og de landskabelige værdier.

8 Udbringningsarealer

I forbindelse med vurderingen af projektets mulige indvirkning på miljøet er der vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af grundvandsressourcerne, vandmiljøet og beskyttet natur i forhold til fosfor, nitrat og ammoniak. Beskyttet natur indebærer naturarealer beskyttet af § 7 i Husdyrloven, § 3 i Naturbeskyttelsesloven, Natura 2000 områder og arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV (bilag IV arter) samt andre relevante artsfredninger. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om de aktuelle ændringer af udbringningsarealerne kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse/revurdering.

8.1 Udbringningsarealerne

Der rådes over et samlet udspretningsareal på 219,79 ha hvor af 99,73 ha er ejede eller forpagtede og 119,33 ha er gylleaftaler. Bilag 10 viser udspretningsarealerne geografiske beliggenhed samt fordelingen mellem ejede/forpagtede arealer og gylleaftaler.

Tabel 24: Fordeling af udbringningsarealer

Areal	Ha
Kim Blaudzens eget udbringningsareal (ejet og forpagtet)	99,73 ha
Aftaler om at modtage husdyrgødning svarende til i alt 167 DE Arne Hansen, Lambjergvej 7, 6470 Sydals, 28,08 ha Arne Thomhave, Thomhave 14, 6470 Sydals, 29,18 ha Helge Mathisen, Stevninggade 17, 6430 Nordborg, 62,07 ha	119,33 ha
Udbringningsareal total	219,06 ha

Udbringningsarealerne bliver tilført gylle fra svin, samt dybstrøelse fra 2 heste under 300 kg. Der modtages ikke slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udspretningsarealet. I alt produceres der 14722 Kg N og 3341 Kg P fra svin og 41 Kg N og 9 Kg P fra heste i ansøgt drift. Ansøger driver arealerne i et fællesskab, så husdyrgødning fra ejendommene Lambjergvej 15 og Havemose 13 samt den lejede poltestald på Lambjergvej 6 køres på arealerne. Lambjergvej 15 bidrager med 186,5 DE, Havemose 13 bidrager med 99,7 DE og poltene på Lambjergvej 6 bidrager med 14,1 DE.

Der skal gøres opmærksom på, at der ikke er udtaget areal i tagvandsbassinet endnu, da det først efter etablering vil vise sig, hvor stort et areal, det kommer til at dække (forventet maksimalt 0,5 ha). Det fremgår dog af afsnit 8.3 om harmoniareal, at der er 2,1 ha udbringningsareal i overskud. Det anses derfor ikke som sandsynligt, at arealet til tagvandsbassinet får indflydelse på, at der er nok harmoniareal og det vil derfor ikke blive kommenteret nærmere eller indgå i harmoniberegningen.

Da der produceres husdyrgødning fra søer, smågrise og slagtesvin, hvor indholdet af N og P er forskelligt, vil det variere, hvilken type gylle, der bliver kørt til hvilke marker.

Udbringningsarealerne i denne miljøgodkendelse er fælles med udbringningsarealerne for Lambjergvej 15, som drives under samme CVR nr. Havemose 13 og Lambjergvej 15 får hver deres separate miljøgodkendelser. Hvis den ene af miljøgodkendelserne skulle blive påklaget og hjemvist til fornyet behandling af Natur- og Miljøklagenævnet og hvis dette har indflydelse på arealerne, skal vilkårene til arealerne tilpasses dette i miljøgodkendelsen for den af de to ejendomme, der ikke er blevet påklaget. På den måde sikres det, at vilkårene for arealerne er enslydende i de to godkendelser og i overensstemmelse med en eventuel afgørelse fra Natur- og Miljøklagenævnet.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at vilkårene for arealerne til enhver tid er enslydende i miljøgodkendelsen for henholdsvis Lambjergvej 15 og Havemose 13, stiller Sønderborg Kommune vilkår til, at vilkårene i de to miljøgodkendelser skal være enslydende for arealerne. Ved en eventuel klagesag, hvor der i forbindelse med fornyet behandling ændres i vilkårene til arealerne, skal begge ejendomme overholde vilkårene for den ejendom, som er blevet påklaget.

§ 16 godkendelse

Da arealerne ejede af Arne Hansen, Arne Thomhave og Helge Mathisen er anmeldt som 3.-mands arealer kræver det en særskilt godkendelse efter § 16 i lov om miljøgodkendelse, hvis afsætning af husdyrgødning til markarealer hos tredjemand i forbindelse med en etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug, vurderes at kunne påvirke miljøet væsentligt. Alle arealer er blevet grundigt undersøgt og det vurderes nødvendigt med en § 16 godkendelse af arealerne ejet af Arne Hansen.

§ 16 godkendelsen af Arne Hansens arealer (Mark AH-1, AH-3, AH-4 og AH-5) er krævet på baggrund af bræmme krav ved vandhuller, der er potentielt levested for bilag IV arter (Løvfrø og Stor Vandsalamander). Arne Hansens arealer vil ikke blive kommenteret yderligere i denne godkendelse, da alle forhold vil blive gennemgået i en separat godkendelse. Arealerne vil dog fremgå af bilagene over arealerne.

På Arne Thomhaves arealer (mark AT-1 og AT-2) findes der også vandhuller, som er levesteder for Løvfrø og Stor Vandsalamander. Arne Thomhaves arealer blev imidlertid

godkendt den 26. december 2009 (§ 11 Miljøgodkendelse af kvægproduktion, Thomhavevej 12, 6470 Sydals) og der stilles i denne godkendelse krav om bræmmer ved de pågældende vandhuller. Derfor kræves der ikke en § 16 godkendelse til disse arealer.

På Helge Mathisens arealer er der ifølge Landsplandirektivet et nitratfølsomt indvindingsopland. Kortgrundlaget for Als er imidlertid blevet revideret og resultatet er, der ikke er grundlag for at udpege et nitratfølsomt indvindingsopland ved Stevning og det pågældende nitratfølsomme område udgår derfor af de nye vandplaner. Indtil de nye vandplaner er vedtagede, skal kommunerne administrere efter Landsplandirektivet. Sønderborg Kommune kræver ikke en § 16 godkendelse af Helge Mathisens arealer, men der stilles vilkår til, at arealerne ikke benyttes af Kim Blaudzen før de nye vandplaner er trådt i kraft. Se desuden afsnit 6.6 om grundvand.

8.2 Lokalisering og planmæssige forhold

Bilag 11 viser de planmæssige forhold på og i nærheden af udbringningsarealerne. Ejendommens udbringningsarealer ligger i to områder, hvor det ene ligger i området mellem Augustenborg og Kirke Hørup og det andet i området mellem Stevning, Svenstrup og Brandsbøl. Arealerne i det sidstnævnte område ligger noget spredt.

Zonestatus:

Alle udbringningsarealer for Lambjergvej 15 ligger i landzone. I området ved Kirke Hørup, ligger Mark AT-2, Høm-1, HØM-3, HØM-4, HØM-5 og 14-0 GBI inden for en afstand af 200 meter til byzone (lokalplannr. B 17, HØ 12, HØ 31 og HØ 13 samt Kommuneplanramme HØ-C4 og HØ-C5). Kommuneplanramme HØ-C5 er kun delvis byzone.

I området ved Brandsbøl ligger mark HL-5-1 inden for 200 meter til byzone (kommuneplanramme 102B07 og 102D02).

For udbringningsarealer beliggende i eller inden for 200 meter til byzone eller lokalplan udlagt til boligformål, gælder der ifølge Husdyrgødningsbekendtgørelsen, at udbringning af husdyrgødning ikke må finde sted på lørdage, søn- og helligdage.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold i forbindelse med udbringningsarealerne. Det vurderes, at de generelle regler i forbindelse med udbringning op til byzone og sommerhusområder er tilstrækkelige.

8.3 Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

Sønderborg Kommune har klassificeret Mjang Dam som en særlig lokal beskyttelsesinteresse jf. § 11 stk. 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Søen er følsom over for påvirkninger med fosfor. Der stilles vilkår til markerne i opland til søen i lighed med arealer beliggende i opland til Natura 2000 områder overbelastet med fosfor. Der foreligger fosfortal for arealerne fra 2005/2009 og på baggrund af disse er 35,55 ha sat i fosforklasse 1. En nærmere beskrivelse fremgår af afsnit 8.4.

For arealer i fosforklasse 1 gælder det at fosforoverskuddet maksimalt må øges med 4 kg P/ha/år. Fosforoverskuddet for det ansøgte projekt er 2,8 kg P/ha/år og det betyder at disse marker kan indgå i harmoniarealet med fuldt husdyrtryk.

Det nødvendige udbringningsareal/harmoniareal er derfor på 214,5 ha (300,3 DE/1,4 DE pr. ha). Det samlede udbringningsareal udgør 219,06 ha.

Miljømyndighedens vurdering

Da husdyrbrugets samlede udbringningsareal er større end det mindst tilladte jf. Bek. om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. vurderer miljømyndigheden, at harmonikravet er opfyldt.

8.4 Påvirkninger af søer og vandløb

Forhold omkring overfladevand samt terrænhældinger kan ses på bilag 13.

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant.

Opland til søer

Markerne HøM4, HøM5, 13-0, 13-1, 13-3, 6-0 og delvist 1-0 ligger i opland til Lillehav, som er en B-målsat sø ifølge Landsplandirektivet (naturligt og alsidigt dyre- og planteliv).

Målsætningen er ikke opfyldt. Lillehav er meget påvirket af næringssalte dels fra tilløb fra afløb fra veje samt fra befæstede arealer i Augustenborg. Søen er saltvandspåvirket og er derfor ikke særlig følsom overfor påvirkning med fosfor. Lillehav er ikke udpeget som særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse jf. *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3.*

Mark 16-0 og delvist 1-0 ligger i opland til Nydam som er en B-målsat sø ifølge Landsplandirektivet (naturligt og alsidigt dyre- og planteliv). Lillehav er meget påvirket af næringssalte fra tilløb fra afløb fra veje og målsætningen er ikke opfyldt. Nydam er ikke udpeget som særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse jf. *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3.*

Markerne 10-0, 11-0, 12-0, 15-0, HøM-1, HøM-2, HøM-3 og delvist mark 1-0 ligger i oplandet til Mjang Dam. Mjang Dam har en A-målsætning i Regionplan 2005-2016. Det vil sige, at søen er et særligt naturvidenskabeligt interesseområde. Mjang Dam er udpeget som særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse jf. *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3.* Søen er ifølge Landsplandirektivet og udkastet til vandplanerne følsom over for påvirkning med fosfor. Den del af de nævnte marker, som ligger i oplandet til Mjang Dam udgør ca. 55 ha, svarende til ca. 2,2 % af det samlede opland til Mjang Dam, som udgør ca. 2517 ha. De nævnte marker er alle dræned lerjorder med undtagelse af mark 15-0, som ikke er drænet. Mark 15-0 ligger i lavbundsområde med okkerklasse 1, men har ingen forbindelse med det åbne vandsystem. De øvrige små områder med lavbundsarealer på de nævnte marker har heller ingen forbindelse med det åbne vandsystem.

Kravet til fosforoverskuddet afhænger af dræningsforhold, jordbundstype og fosfortal, hvilket fremgår af tabel 25. Fosfortallene er taget i 2005/2009. Alle arealer med undtagelse af 15-0 er dræned. Alle arealer hvor fosfortal er over 4 og under 6 er sat i fosforklasse 1.

Tabel 25. fosfortal for udvalgte arealer

Mark	Ha	Drænet	JB	Fosfortal	Fosforklasse	Tidspunkt for måling af fosfortal	Fosforklasse
11-0	10,91	Ja	5 (lerjord)	4,0	1	December 2005	1
10-0	10,86	Ja	5 (lerjord)	4,3	1	December 2005	1
1-0	23,85	Ja	5 (lerjord)	3,3	0	December 2005	0
12-0	11,46	Ja	5 (lerjord)	4,8	1	December 2005	1

15-0	0,3	Nej	5 (lerjord)	-	0	December 2005	0
HØM- 3	3,31	Ja	5 (lerjord)	2,9	0	September 2009	0
HØM- 2	2,32	Ja	5 (lerjord)	5,2	1	September 2009	1
HØM- 1	2,92	Ja	5 (lerjord)	2,3	0	September 2009	0

Beregninger på fosfor er indsendt i en separat fiktiv § 16 ansøgning. Dette er gjort, da arealerne i denne godkendelse er fælles med arealerne i godkendelsen for Lambjergvej 15 (se kommentar i afsnit 8.1 om arealerne). I ansøgningsystemet indsættes gødningstypen for ejendommen, der søger om miljøgodkendelsen på alle arealer i nudrift. Dette giver et forkert billede af den reelle nudrift, da ejendommen på Lambjergvej 15 producerer søgylle og ejendommen på Havemose 13 producerer gylle fra smågrise. For at nuværende drift afspejler virkeligheden bedst muligt, er der lavet en separat beregning på arealerne, hvor nudrift er indsat for Lambjergvej 15, da modellen regner med en større fosfortilførsel pr. DE for smågrise end for søer. I den indsendte beregning, er markerne sat i fosforklasse i henhold til data i tabel 25, se også nedenstående afsnit – myndighedens vurdering. Denne beregning viser at der på ejendommens udbringningsarealer er et gennemsnitligt fosforoverskud på 2,8 kg P/ha/år. Der tilføres 29,7 kg P/ha/år på arealerne i ansøgt drift. Dette svarer til, at der i gennemsnit må udbringes gødning svarende til 1,34 DE/ha på ejendommens ejede arealer. Indholdet af fosfor i husdyrgødningen er beregnet til 25,1 kg. per DE i www.husdyrgodkendelse.dk.

Vandløb

Der ligger et åbent vandløb langs mark 13-0. Der er ingen målsætning for vandløbet, men vandløbet er et tilløb til Strømmen, der forbinder Lillehav og Mjang Dam, og er målsat som Karpesfiskevand (B₃). Markerne skråner kun svagt mod vandløbet (0-3 grader).

Langs markerne HL 12 og HL 12-1 løber et åbent B₃ målsat vandløb. Målsætningen betyder, at vandløbet skal kunne fungere som opholds og opvækstområde for ål, aborre, gedde og karpesfisk. Målsætningen tager sigte på, at beskytte og ophjælpe den alsidige flora og fauna, som naturligt har gode livsbetingelser i disse vandløb. Mindstekravet til vandløbet faunaklasse er 5. Målsætningen for vandløbet er opfyldt. Terrænet skråner de fleste steder på marken ikke mod vandløbet, men skråner dog på enkelte strækninger 4-6 grader mod vandløbet. Mellem vandløbet og marken skråner terrænet kraftigt (20-32 grader). Der ligger en bred (mellem 3,5 og 13 m) og udyrket randzone ned til vandløbet. Vandløbet afvander til Mjels Sø.

Langs mark HL-11, ligger et åbent vandløb, som er B₁ målsat. Målsætningen betyder, at vandløbet skal kunne fungere som gyde- og yngelopvækstområde for ørred og andre laksefisk. Målsætningen har samtidig til formål at beskytte og ophjælpe den alsidige flora og rentvandsfauna, som naturligt er tilknyttet disse vandløb. Mindstekravet til vandløbets faunaklasse er 5. Målsætningen er ikke opfyldt for vandløbet. Terrænet skråner ikke mod vandløbet på selve marken. Mellem marken og vandløbet skråner terrænet kraftigt (14-32 grader). Der ligger en bred (mellem 3 og 22 m) og udyrket randzone ned til vandløbet. Vandløbet afvander til Als Fjord.

Efter udvidelsen, øges bygningsmassen med ca. 3170 m³ og mængden af overfladevand øges dermed væsentligt. Overfladevand fra ejendommen ledes via dræn til et delvist rørlagt vandløb, der leder til Nydam. Større regnskyl kan resultere i store mængder vand fra faste flader (tag, asfalt mm) der, ved almindelig afledning via dræn, resulterer i pulsvise udledninger til vandløb. Store hydrauliske ændringer over kort tid kan i vandløb skade den eksisterende biologi. En kraftig stigning i vandføringen kan således skylle både dyr og planter

nedstrøms. Mange steder er de aktuelle drænsystemer endvidere ikke dimensioneret til den øgede mængde vand fra nye tagarealer. Det kan give problemer med afledning af vand fra andre kilder. Risikoen for øget hydraulisk påvirkning af vandløb samt risiko for kapacitetsproblemer i eksisterende dræn afhjælpes ved etablering af et forsinkelsesbassin.

Miljømyndighedens vurdering

Opland til søer

Da Mjang Dam er fosforfølsom og udpeget som særlig regional eller lokal naturinteresse stilles der vilkår til markerne 1-0, 10-0, 11-0, 12-0, 15-0, HØM-1, HØM-2 og HØM-3 i lighed med arealer beliggende i opland til Natura 2000 område overbelastet med fosfor. Se bilag 3 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 294 af 31. marts 2009*. Da de marker og dele af marker, som ligger i lavbundsområder ikke har forbindelse til et åbent vandsystem, vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er grundlag for at sætte disse områder i fosforklasse 2. Mark 15-0 er desuden ikke drænet, hvorfor der ikke stilles krav til fosforoverskuddet på denne mark.

Markerne i opland til Mjang Dam er sat i fosforklasse på baggrund af informationer om jordbundstype, dræningsforhold og fosfortal. Fosfortallene er fra 2005/2009. Fosfortal må højst være 5 år gamle, og der sættes derfor vilkår om, at der skal foretages bestemmelser af fosfortal på arealerne 1-0, 10-0, 11-0, 12-0 og 15-0 senest ved udgangen 2010, resultatet indsendes til Sønderborg Kommune. Fosfortallene skal beregnes ud fra et repræsentativt antal jordprøver taget på de nævnte marker. Der stilles desuden vilkår om, at der skal tages nye fosfortal hvert femte år. Resultaterne skal indsendes til Sønderborg Kommune.

Ved fosfortal under 4,0 (fosforklasse 0) stilles der ikke krav, der rækker ud over de generelle harmoniregler, for udledning af fosfor til Mjang Dam. Dette gælder p.t. for markerne 1-0, HØM-1 og HØM-3.

Der stilles vilkår om at ved fosfortal mellem 4,0 og 6,0 (fosforklasse 1) må overskuddet af fosfor højst være 4 kg/ha/år. Dette gælder p.t. for Markerne 11-0, 10-0, 12-0 og HØM-2.

Der stilles vilkår om at ved fosfortal over 6,0 (fosforklasse 3) skal der være fosforbalance. Der er p.t. ingen arealer i fosforklasse 3.

For at kunne dokumentere om de nævnte vilkår til fosforoverskud overholdes, stilles vilkår om, at Sønderborg Kommune på forlangende kan se bedriftens markplan.

Det er kommunens samlede vurdering, at de anførte vilkår sikrer, at projektets udledning af fosfor til Mjang Dam, Nydam og Lillehav ikke vil have en væsentlig indvirkning på søernes tilstand.

Vandløb

Da ingen marker skråner kraftigt mod de nævnte vandløb, vurderes det, at transport af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, ikke udgør en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på minimum 2 m jf. Vandløbslovens § 69 mellem marker og vandløb.

Ved gennemgangen af arealerne er der ikke fundet stejle skrånninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant. Der er stejle skrænter uden for enkelte af udbringningsarealerne ned mod vandløb, men det vurderes at der ikke er risiko for negative påvirkninger på vandløbene som følge af driften af arealerne.

8.5 Påvirkning af fjord & hav

62 ha af udbringningsarealerne (HL-2, HL-5, HL-6-1, HL-11, HL-7, HL-4, HL-3, HL-12, HL-12-1, HL-6, HL-5-1, HL-8, HL-5-2 og HL-9-0) afvander til Als Fjord. Als Fjord er i Landsplandirektivet målsat med en generel målsætning og en skærpet målsætning/naturgivent itsvindsområde. Målsætningen er ifølge basisanalyse for vanddistrikt 50 del II ikke opfyldt. Oplandet til Als Fjord er 100 km². Den yderste del af fjorden er udlagt som et naturgivent iltsvindsområde. Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) udgør den nuværende påvirkning til Als Fjord (2001-

2005) 235 tons N/år. Den målsatte påvirkning er opgjort til 69 tons N, svarende til et indsatsbehov på 70 %. Det forventes ikke, at målopfyldelse kan nås inden 2015. 157,7 ha af udbringningsarealerne (13-1, 11-0, 16-0, 15-0, 6-0, 10-0, 1-0, 12-0, 14-0 GBI, AT-1, AT-2, HØM-3, HØM-4, HØM-5, HØM-2, 13-0, 13-2, Høm-1) afvander til Augustenborg Fjord. Augustenborg Fjord er i Landsplandirektivet målsat med en generel målsætning og en skærpet målsætning/naturgivent iltsvindsområde. Målsætningen er ifølge basisanalyse for vanddistrikt 50 del II ikke opfyldt. Oplandet til Augustenborg Fjord er 95 km². Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) udgør den nuværende påvirkning til Augustenborg Fjord (2001-2005) 155 tons N/år. Den målsatte påvirkning er opgjort til 65 tons N, svarende til et indsatsbehov på 70 %. Det forventes ikke, at målopfyldelse kan nås inden 2015.

Ingen arealer skræner mere end 6 grader mod kyster.

Påvirkning af marine Natura 2000 områder, er beskrevet i afsnit 8.9 om arealernes påvirkning af Natura 2000.

Udvaskningen fra rodzonen er i den nuværende situation beregnet til 42,2 kg N/ha/år og i den ansøgte situation 43 kg N/ha/år. Den samlede udvaskning fra rodzonen stiger således med 0,8 kg N/ha/år. Af de 62 ha af udbringningsarealerne der afvander til Als Fjord ligger de 40,2 ha i et område hvor reduktionspotentialet, ifølge Danmarks Arealinformation, er 0-50 %. De resterende 21,89 ha ligger i et område hvor reduktionspotentialet er 51-75 %.

Forøgelsen af udvaskningen af kvælstof til Als Fjord kan i værste fald følgende beregnes til 41 kg N. Tilsvarende kan forøgelsen af udvaskningen af kvælstof til Augustenborg Fjord i værste fald beregnes til 124 kg N.

Miljømyndighedens vurdering

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i opland til marine Natura-2000 områder, der er overbelastet med fosfor og der er ikke arealer med hældning større end 6 grader mod kyster, hvor der kan være risiko for overfladeafstrømning. Det vurderes derfor, at projektet ikke giver anledning til en væsentlig påvirkning af omgivelserne med fosfor, som ligger ud over de krav som er gældende i medfør af gældende lovgivning.

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i Nitratklasse 1, 2 eller 3, hvor der er risiko for udvaskning af nitrat til overfladevand.

Den 24. juni 2010 udgav Miljøstyrelsen et notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurderinger af ansøgninger efter husdyrloven. I notatet er opstillet afskæringskriterier for hvornår et projekt ikke kan medføre en skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskning. Der står bl.a. følgende:

Dyretrykket i det aktuelle opland, må ikke have været stigende siden 1. januar 2007 og nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område.

Sønderborg Kommune har via programmet CTtools beregnet dyretrykkets udvikling i oplandet til Augustenborg Fjord og Als Fjord. Til baggrund for beregningen ligger antal DE udbragt i oplandene i 2007 og 2008 og der er derfor stor statistisk usikkerhed forbundet med vurderingen af om dyretrykket i oplandene er faldene eller stigende. I oplandet til Augustenborg Fjord er der beregnet en stigning i dyretrykket på 3,6 % og i oplandet til Als Fjord er der beregnet en stigning i dyretrykket på 2,49 %. På baggrund af usikkerheden i beregningen er det vanskeligt at vurdere om der er tale om en reel stigning i dyretrykket.

De ansøgte arealer i oplandet til Augustenborg Fjord afvander via Mjang Dam, Lillehav eller Nydam. Der vil i disse søer ske en yderligere reduktion af kvælstofmængderne inden det afledte vand når Augustenborg Fjord, det vurderes derfor, at der ikke vil ske en skadevirkning på Augustenborg Fjord og der stilles ikke yderligere vilkår af hensyn til nitratudvaskningen til Augustenborg Fjord.

Ifølge beregninger i ansøgningssystemet sker der en stigning i udvaskningen fra rodzonen til Als Fjord på 41 kg N/år. Denne stigning i belastning svarer til 0,02 % af den samlede årlige belastning af Als Fjord, i værste fald. Til Augustenborg Fjord sker der i værste fald en stigning i belastningen med kvælstof på 124 kg N/år hvilket svarer til en forøgelse på 0,08 %.

På baggrund af de meget små beregnede forøgelse af belastningen, der angiver hvordan belastningen forøges i værst tænkelige fald, vurderes det, at projektet ikke medfører væsentlige problemer i forbindelse med nitratbelastning af overfladevand.

8.6 Nitrat til grundvand

Grundvandsdata kan ses på bilag 14.

Der er ingen udspretningsarealer beliggende i nitratfølsomt indvindingsopland jf. den sidste kortlægning fra Danmarks Arealinfo. Dog ligger markerne HL-4, HL-5, HL-8, HL-9-0 og HL-5-2 ifølge Landsplandirektivet i et nitratfølsomt indvindingsopland. Dette område er imidlertid bortfaldet i den nye kortlægning og ifølge Miljøcenter Ribe bortfalder området, når vandplanerne træder i kraft. Den nye kortlægning af grundvandsressourcerne på Als viser, at grundvandet under Stevning ligger godt beskyttet og det er dermed ikke nitratfølsomt.

Markerne 6-0, 1-0, 10-0, 11-0, 12-0, HØM-2, HØM-1, HØM-3, HØM-4, HØM-5 og AT-1 ligger i et område, hvor der vil blive vedtaget en indsatsplan for Augustenborg Vandværk. Den præcise geografiske udbredelse af indsatsområdet er endnu ikke kendt. Indsatsplanen er endnu ikke vedtaget. Lerlagets tykkelse under markerne er over 20 m og beskyttelsesgraden af grundvandet er dermed god.

Størstedelen af markerne er beliggende i områder med særlige drikkevandsinteresser.

Mark 14-0 GBI ligger delvist i opland til Hørup og Høruphav Vandværk og delvist i oplandet til Vollerup-Ulkebøl Vandværk. Der er et lerlag på over 30 meter under markerne og beskyttelsesgraden af grundvandet er dermed god.

Markerne 13-1, 11-0, 16-0, 15-0, 6-0, 10-0, 1-0, 12-0, HØM-3, HØM-4, HØM-5, HØM-2, HØM-1, 13-0 og 13-2 ligger i oplandet til Augustenborg Vandværk. Der er et lerlag på over 20 meter under markerne og beskyttelsesgraden af grundvandet er dermed god.

Markerne HØM-3, HØM-4 og HØM-5 ligger i oplandet til Augustenborg Vandværk. Der er et lerlag på over 30 meter under markerne og beskyttelsesgraden af grundvandet er dermed god.

Markerne 1-0, 10-0, 11-0, 15-0, HØM-3, HØM-4, HØM-5, HØM-2 og HØM-1 ligger i oplandet til Sønderborg Kommune Vandværk. Der er et lerlag på over 30 meter under markerne og beskyttelsesgraden af grundvandet er dermed god.

Markerne HL-4, HL-5 og HL-11 ligger i oplandet til Stevning Vandværk. Der er et lerlag på over 50 meter under disse marker og beskyttelsesgraden af grundvandet er dermed god.

Markerne HL-4, HL-5, HL-8, HL-9, HL9-2, HL 5-1 og HL-7 ligger i oplandet til Nordborg og Langesø vandværker. Der er et lerlag på over 20 meter alle disse marker og beskyttelsesgraden af grundvandet er dermed god.

Markerne HL-4, HL-5 HL 5-1, HL-7 og HL-11 ligger i oplandet til Havnbjerg Vandværk. Der er et lerlag på over på over 20 meter under alle disse arealer og der er dermed god beskyttelse af grundvandet.

Markerne HL-6, HL-11 og HL-8 ligger i oplandet til Broballe vandværk. Der er et lerlag på over 20 meter under markerne og beskyttelsesgraden af grundvandet er dermed god.

Miljømyndighedens vurdering

Da det (jf. Landsplandirektivet) nitratfølsomme område ved Stevning bortfalder, vil Sønderborg Kommune ikke kræve, at der udarbejdes en § 16 godkendelse for markerne HL-4, HL-5, HL-8, HL-9-0 og HL-5-2.

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder.

Husdyrloven fastlægger, at hvis der foreligger en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, der omfatter et projekts udbringningsarealer, skal retningslinier heri være styrende for miljøgodkendelse af projektet. Der er endnu ikke vedtaget nogen indsatsplaner for udbringningsarealerne i denne godkendelse. På den baggrund vurderes det, at projektet ikke medfører væsentlige problemer i forbindelse med nitratbelastning af grundvandsressourcer.

8.7 Beskyttet natur

Der indgår ikke § 3 beskyttet natur på udbringningsarealerne, men enkelte arealer grænser op til beskyttet natur.

Tabel 26. § 3 beskyttet natur i forbindelse med udbringningsarealerne.

Mark	§ 3 naturtype	Ejet/forpagtet	Aftalearealer	Type
HL-7	Eng/overdrev		X	Grænser op til
14-0 GBI	Sø	X		Grænser op til
1-0	Sø	X		Grænser op til

Beskyttelsen betyder, at man ikke må foretage ændringer eller indgreb, der kan forårsage tilstandsændringer i de beskyttede områder.

Mark HL-7 grænser op til en eng/overdrev. Marken skråner kraftigt 6-17 grader, men ikke i retning af § 3 arealet. Der ligger desuden et levende hegn mellem marken og engen/overdrevet.

Mark 14-0 GBI grænser op til et nyregistreret vandhul. Terrænet skråner svagt ned mod vandhullet.

Mark 1-0 grænser op til et nyregistreret vandhul, som opfylder betingelserne for at være en § 3 sø, da vandfladen er over 100 m². Terrænet skråner 6-12 grader mod vandhullet.

Den beskyttede natur på markerne AT og AH er vurderet i henholdsvis Arne Thomhaves miljøgodkendelse af den 26. december 2009 og i § 16 godkendelsen til Arne Hansen, som er lavet i tilknytning til denne godkendelse.

Mark HL 11 grænser op til et § 3 beskyttet vandløb. Terrænet skråner ikke på selve marken men mellem marken og vandløbet skråner det kraftigt (14-32 grader) ned mod vandløbet. Randzonen er mellem 3 og 22 m bred.

Mark HL-12 grænser op til et § 3 beskyttet vandløb. Terrænet skråner ikke på selve marken ned til vandløbet, men skråner kraftigt (20-32 grader) på den 3,5 – 13 m brede randzone der findes ned til vandløbet.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at engen/overdrevet, som grænser op til mark HL-7, ikke vil påvirkes væsentligt af brugen af marken, da terrænet ikke skråner mod engen/overdrevet og da der desuden ligger et levende hegn mellem marken og engen/overdrevet. Der stilles derfor ikke vilkår til driften på mark HL-7.

Terrænet på mark 14-0 GBI skråner 6-11 grader mod vandhullet, som ligger op til det nordlige markskel. Det vurderes, at der er risiko for, at vandhullet kan påvirkes af overfladeafstrømning fra marken. Da Sønderborg Kommune vurderer, at vandhullet kan være levested for bilag IV arter, stilles der på den baggrund vilkår om en dyrkningsfri bræmme ved vandhullet, se kapitel om bilag IV-arter og vilkår vedrørende bilag IV-arter. Terrænet på mark 1-0 skråner svagt mod vandhullet, som ligger op til det nordlige markskel. Det vurderes, at der er en mindre risiko for, at vandhullet kan påvirkes af overfladeafstrømning fra marken. Da Sønderborg Kommune vurderer, at vandhullet kan være levested for bilag IV arter, stilles der på den baggrund vilkår om en dyrkningsfri bræmme mellem vandhullet og udbringningsarealet, se kapitel om bilag IV-arter.

Tæt ved markerne HL 11 og HL 12 skråner terrænet kraftigt ned mod § 3 beskyttede vandløb. Da der mellem begge arealer og vandløbene er brede randzoner der ikke udnyttes til landbrugsdrift vurderes det at vandløbene er beskyttede mod tilstandsændringer som følge af driften på markerne.

8.8 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række arter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, ifølge habitatdirektivets artikel 12d, at yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

I faglig rapport fra DMU nr. 637 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) findes en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet. Af listen og af

Sønderborg Kommunes egne notater fremgår at følgende arter er registreret i forbindelse med udringningsarealerne:

Vandflagermus	(<i>Myotis daubentonii</i>)
Brunflagermus	(<i>Nyctalus noctula</i>)
Dværgflagermus	(<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)
Langøret flagermus	(<i>Plecotus auritus</i>)
Sydflagermus	(<i>Eptesicus serotinus</i>)
Pipistrellflagermus	(<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)
Dværgflagermus	(<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)

Markfirben (*Lacerta agilis*)

Stor vandsalamander	(<i>Triturus cristatus</i>)
Løgfør	(<i>Pelobates fuscus</i>)
Løvfør	(<i>Hyla arborea</i>)
Spidssnudet frø	(<i>Rana arvalis</i>)
Strandtudse	(<i>Bufo calamita</i>)

Ved Sønderborg Kommunes besigtigelse inden for 1000 m fra ejendommen blev der ikke registreret bilag IV arter. Kommunens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter.

Markfirbenet lever på sandede jorder og foretrækker sydvendte skrånninger med bart jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede æg dels skal have en hvis fugtighed, men også den rette mængde varme fra solen. Bar jord i forbindelse med træer er derfor et godt sted. Udspretningsarealerne er alle lerjorder og det antages derfor, at der ikke lever markfirben på de ansøgte arealer.

Flagermus trues generelt af mangel på hule træer, hvor de lever, samt dårligere fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Stor vandsalamander trues af, at blive spist af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer. Løgfør trues af isolation af bestandene, ødelæggelse af rasteområder (stendiger, sand- og jordbunker og sandede skrænter og jorder) og anlæg af veje. Spidssnudet frø trues af manglende egnede levesteder for opvækst af yngel og overgødskning af vandhuller og Løvfør trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

I vurderingen af, om padder kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter.

Kommunens registreringer viser at der er fundet løvfør på mark 14-0 GBI, omtrent 45 m fra et vandhul som marken grænser op til. Terrænet på marken skrånede 6-11 grader mod vandhullet.

Der ligger et vandhul nord for mark 1-0 der vurderes at være levested for Løvfør og Stor vandsalamander.

Miljømyndighedens vurdering

I forbindelsen med projektet ændres der ikke på flagermusenes levesteder i træer og udhuse. Markfirbenet er ikke aktuelt i forbindelse med markerne og der fjernes ikke levesteder som følge af projektet. Det vurderes at projektet ikke medfører påvirkninger på løgfør.

Sønderborg Kommune vurderer at det ansøgte projekt kun kan påvirke levesteder for Løvfør og Stor vandsalamander.

Et fund af løvfrø på mark 14-0 GBI viser at det er meget sandsynligt at arten forekommer i forbindelse med et vandhul som marken grænser op til. På denne baggrund stilles der vilkår om en 5 m dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme omkring vandhullet. Det vurderes at der er forekomst af Løvfrø og Stor vandsalamander i vandhullet nord for mark 1-0. Der stilles derfor vilkår om en 5 m dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme mellem vandhullet og mark 1-0.

8.9 Natura 2000

Natura 2000 områderne kan ses på bilag 15.

Terrestriske Natura 2000 områder

Fra mark AT-1 og til det nærmeste Natura 2000 område, som er Augustenborg Skov (Habitatområde 200), er der ca. 1000 meter. Udpegningsgrundlaget for Augustenborg Skov (H 200) er:

- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingskove på mere eller mindre rig jordbund og
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Habitatområdet er følsomt over for påvirkning med næringsstoffer og fosfor. Ansøgers marker afvander ikke til Augustenborg Skov. Markerne ligger med større afstand til øvrige Natura 2000 områder og ingen af arealerne afvander hertil. Øvrige Natura 2000 områder er Lilleskov og Troldmose (Habitatområde 189), som ligger ca. 5000 meter fra nærmeste mark. Gråstenskovene (Habitatområde 83) ligger med væsentlig større afstande til markerne.

Marine Natura 2000 områder

Ingen af udbringningsarealerne afvander direkte til marine Natura 2000 områder. Alle udbringningsarealer afvander til Augustenborg Fjord eller Als Fjord. Ad vandvejen er der herfra mindst 12.000 meter til det nærmeste marine Natura 2000 område, som er Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H 173). Afstanden er målt fra kysten ved mark HL-6-1 og til Flensborg Fjord, ydre del, ved Sønderborg. Udpegningsgrundlaget for hele Natura 2000 området er Marsvin (*Phocoena phocoena*), Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev.

Farvandet langs Als østkyst er kommet med i udpegningen den 22. januar 2010. Med udvidelsen af området, er udpegningsgrundlaget blevet udvidet med marsvin. Der foreligger ingen kortlægning over sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev for området langs Als østkyst.

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra bådmotorer.

Den oprindelige udpegning af Bredgrund blev lavet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revene er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit.

Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer. Et kort over havstrømningens dominerende retning fra DHI (NOVANA Havmodellen), viser, at vandafstrømning fra Als østkyst presses op gennem Lillebælt af havstrømmen, der kommer fra sydøst (se bilag 16).

Den oprindelige udpegning af Flensborg Fjord (Fuglebeskyttelsesområde 64) blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er troldand, bjergand, hvinand og toppet skallesluger. Målsætningen mht. næringsalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet. Et kort over havstrømningens dominerende retning fra DHI (NOVANA Havmodellen), viser, at vandafstrømning fra Als Sund presses op gennem Lillebælt af havstrømmen, der kommer fra sydøst (se bilag 16).

Miljømyndighedens vurdering

Da ingen af udbringningsarealerne afvander til Augustenborg Skov eller øvrige terrestriske Natura 2000 områder, vurderes det, at arealanvendelsen ikke har negativ indflydelse på disse Natura 2000 områder. Det vurderes også, at afstanden fra markerne til de terrestriske Natura 2000 områder er så stor, at der ikke vil være nogen påviselig ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealerne.

Den dominerende strømningsretning for farvandene rundt om Als fører nord på og dermed væk fra Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H 173). På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at det ansøgte projekt ikke har væsentlig negativ indflydelse på det marine Natura 2000 område H 173.

8.10 Beskyttede sten- og jorddiger

De beskyttede sten- og jorddiger fremgår af bilag 12.

Der er beskyttede sten- og jorddiger langs markerne HL-12, 13-1, 13-0, 16-0 og 10-0. På mark 13-1 er der registreret et beskyttet sten- og jorddige, som går tværs over marken og som ikke fremgår af kommunens luftfotos, hvor de ældste er fra 1945. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

8.11 Kultur- og fortidsminder

De registrerede fortidsminder og fredninger fremgår af bilag 12.

Der er registreret fortidsminder på mark HL 6-1 ligger der en fredning (Fredningsnr.: 411117 – 19), som også er et fortidsminde, der indeholder et dyssekammer. Dyssekammeret er ydermere beskyttet af en 100 meter beskyttelseslinie. Der er en 100 meter beskyttelseszone til et fortidsminde i Kirke Hørup, som overlapper mark HØM-5. Ved kirken i Kirke Hørup, er der tinglyst en kirkefredning, som overlapper mark HØM-4 og HØM-5. Fredningen har ingen betydning for anvendelsen af markerne som dyrkningsarealer.

Fortidsminder, der er omfattet af bestemmelserne i Museumslovens § 29 e må ikke ændres. Dette vil sige, at alle foranstaltninger der indebærer en påvirkning af fortidsmindernes indhold og overflade ikke er tilladt. Endvidere må der, inden for en afstand af 2 meter fra fortidsmindets bund, ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes jf. § 29 f i museumsloven. Ved fortidsminder, som har en beskyttelseslinie på 100 meter, må der ikke ændres i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsmindet. Det betyder bl.a. at der ikke må hegnes, beplantes, nedgraves ledninger m.v.. Beplantning og hegning som en del af landbrugsdriften er dog undtaget fra bestemmelsen indtil 2 meter fra fortidsmindet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de kultur- og fortidsminder, der findes i forbindelse med udbringningsarealerne, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

9 Bedste tilgængelige teknik (BAT) § 11

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Ansøgers redegørelse for anvendelse af BAT:

Ifølge BREF beskrives BAT for følgende områder:

- Foder - se afsnit 3.4
- Staldindretning – se afsnit 3.2
- Forbrug af vand og energi - se afsnit 3.5
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning – se afsnit 4.1 og 4.2
- Udbringning af husdyrgødning – se afsnit 5
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles i dette afsnit

Det fremgår dog af Miljøstyrelsens FAQ nr. 56 at ansøgninger efter § 11 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug skal koncentrere sig om de staldsystemer og miljøteknologier, hvor der er udarbejdet BAT-blade. Det betyder, at ansøger i denne godkendelse ikke skal redegøre detaljeret om Management.

Sønderborg kommunes BAT-niveau er udarbejdet på baggrund af nyeste tilgængelige viden. Det teoretiske BAT-niveau for svin, er beregnet ud fra standardvilkårene fra Miljøstyrelsen. Det er Sønderborg kommunes vurdering at fodernormen 2008 er proportionalt at indføre i alle udvidelser.

Den ansøgte produktion må jf. standardvilkårene bidrage med 1.340 kg N/ år, hvilket er det teoretiske BAT-niveau.

BAT-redegørelsen og kommunens vurdering for staldindretning, foder, forbrug af vand og energi, opbevaring/behandling og udbringning af husdyrgødning er behandlet under de relevante afsnit i godkendelsen. Herunder bliver BAT på management behandlet samt en opsummering af BAT-redegørelsen på de enkelte punkter.

BAT for Management

Det er BAT at udføre alle følgende punkter:

- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
- Føre journal over vandforbrug
- Føre journal over energiforbrug
- Føre journal over mængde af husdyrfoder
- Føre journal over opstået spild
- Føre journal over spredning af uorganisk gødning på markerne*)
- Føre journal over spredning af husdyrgødning på markerne*)
- Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild
- Planlægge gødning af markerne korrekt*)

*) Svarer til §§ 21- 22 i Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Ansøger oplyser følgende om management

Ansøger oplyser følgende om Management:

Gylle udbringes aldrig på søndage og helligdage. Der køres aldrig op til beboelsesejendomme på lørdage. Udsatte ejendomme kontaktes forud for udbringning af gyllen.

Der er foretaget AVP, og ved ansættelse af elever bliver der udarbejdet en uddannelsesplan.

Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Stalden er/bliver indrettet, så der opnås gode forhold for både mennesker og dyr. Der holdes rent og ryddeligt i og omkring ejendommen.

Der vaskes rutinemæssigt efter hvert hold i stierne.

Staldindretning

Den nye smågrisestald opføres som to-klimastald med delvist spaltegulv og gyllekøling. Spalterne udføres i beton eller støbejern med gyllekummer under. Hvor ofte ”hyppig fjernelse” er, er ikke nærmere defineret i BREF-dokumentet, men i den nye stald med gyllekøling, er anbefalingen fra KH Nordtherm, at der maks. må være 10 cm gylle i kummen. I den ombyggede stald vil der blive udsluset gylle ca. hver 2. eller 3. uge, og normalt aldrig i tidsrummet fredag eftermiddag til og med søndag samt på helligdage.

Foder

Efter omlægningen ønsker ansøger at fodre med en indkøbt smågriseblanding og foderet vil have et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF) og formodentlig indeholdende fytase.

P.t. er der 3 eksisterende udendørs fodersiloer, hvoraf den største er på 450 tons (brun silo m. gråt tag), den næste er på 120 tons (galvaniseret stål) og den sidste er på 12 tons (hvid glasfiber). Siloerne står på betonplatforme. Herudover er opbevares foder i foderladen. I foderladen er der en korngrav. Herfra snegles korn over i siloerne. Foder blæses ind i 12 tons siloen.

I ansøgt drift vil 12 tons siloen muligvis blive flyttet hen til den nye stald. Fremover forventes foderladen ikke at blive benyttet, da det er planlagt at indkøbe færdigfoder.

Det vurderes, at der hverken er støj eller støvgener i forhold til naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Forbrug af vand og energi

Energi

Der er til dels installeret lysstofrør og lavenergi varmepærer. De øvrige lyskilder udskiftes løbende til lavenergiløsninger. Lyset i staldene vil blive reguleret alt efter årstiden. Styringen af varmelamper foregår manuelt, og effekten af varmelampen reguleres. Der er ingen belysning i stalden om natten.

I den nye smågrisestald bliver der etableret undertryksventilation. Ventilationen bliver styret af et temperaturreguleret styringssystem.

Efter hvert hold smågrise vaskes ventilatorerne i staldafsnittene sammen med det øvrige staldinventar.

Den nye smågrisestald opføres med optimal isolering for at udnytte varmen bedst muligt og undgå træk. Det overvejes at udskifte isoleringen fra slagtesvinestalden for at få optimalt udbytte af den diffuse ventilation. Der vil blive nedlagt køleslager i den nye stald til smågrise. Varmen fra gyllen vil blive genbrugt til opvarmning af stalden i bedst muligt omfang, derudover vil der blive anvendt træpiller og flis til opvarmning af vand og stalde, hvorved der spares strøm.

Hvad angår markbruget udføres så vidt muligt flere arbejdsopgaver på én gang. Der bliver anvendt pløjefri dyrkning.

Vand

Vandbesparelse opnås gennem drikkekopper med drikkenipler (minimerer spild) samt vask af stalde og maskiner vha. højtryksrensere (koldt vand). Desuden anvendes iblødsætning til rengøring af stalde, hvilket nedsætter det efterfølgende vandforbrug.

Det overvejes at installere vaskeroboter i den nye smågrisestald og den ombyggede slagtesvinsstald for at reducere vandforbruget yderligere.

Vandforbruget kontrolleres løbende (ca. en gang om måneden).

Opbevaring husdyrgødning

Gyllebeholdere:

Der er tale om:

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- beholderens bund og vægge er tætte
- der skal være dobbelte ventiler ved alle ventiludgange fra lageret
- gyllen omrøres kun umiddelbart før tømning
- beholderne er overdækket med naturligt flydelag (sikres ved at tilsætte halm efter hver tømning). Teltoverdækning etableres snarest muligt

Udbringning af husdyrgødning

En del af disse tiltag er dækket af *Husdyrgødningsbekendtgørelsen* og *Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække*, hvorfor det er et lovkrav at følge dem.

Det er Robert Madsen (maskinstation), der står for gylleudbringningen. Gyllen køres typisk ud med 25 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på vejetablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord. Der er enkelte hældende arealer 6 til 12°, og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene. Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Da arealerne har jordbundstype 7-8 (svær lerjord), og der kun dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder tager endvidere en del længere tid. En nedfælder har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at teknologierne for dette svinebrug svarer til det teknologiniveau, der er beskrevet i "EU-kommissionens reference-dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ".

Der er stillet vilkår om egenkontrol og til at beredskabsplanen skal opdateres minimum hvert 2. år.

BAT-niveau

BAT-niveau for Etape 1:

Sønderborg Kommune vurderer, at da etape 1. er en lovliggørelse af en allerede eksisterende produktion, giver det ikke nogen mening at beregne teoretisk niveau for etappen. Dette vurderes på baggrund af, at det ikke muligt at indføre forsuring, luftrensning eller gyllekøling i eksisterende stalde, i forhold til proportionalitetsprincippet. Der er derfor udelukkende beregnet på ejendommens BAT-niveau efter den praksis, Sønderborg Kommune fastlagde i foråret 2010 til beregning af denne. Ejendommens BAT-niveau er beregnet ud fra anvendelse af 33 % fast gulv i alle stalde, fodernormen 2008, samt overdækning af begge gyllebeholdere – og beregnes således til 3264 kg N/år.

Ansøger har oplyst, at stald 3 er med 50-75 % fast gulv, og at begge gyllebeholdere overdækkes i etape 1. Herved bliver den samlede ammoniakemission 3056 kg N/år. Ansøger overopfylder dermed kommunens BAT-niveau fra foråret 2010 med 208 kg.

Som beskrevet i afsnit 6.1 har Miljøstyrelsen efterfølgende i sommeren 2010 udgivet vejledende emissionsgrænseværdier (BAT-standardvilkår) for slagtesvin og et høringsudkast

for samme for smågrise. Ejendommens ammoniakemission må jf. disse maksimalt ligge på 2909,78 kg N/år. Ejendommen udleder således 146,36 kg for meget i forhold hertil. Kommunen vurderer at, ejendommen i etape 1, lever op til Sønderborg kommunes BAT-niveau fra foråret 2010. Der ses i etape I bort fra Miljøstyrelsens vejledende BAT standardvilkår p.g.a. proportionalitetsprincippet.

BAT niveau for Etape 2:

Sønderborg Kommunes BAT-niveau mht. ammoniakemission blev fastsat i foråret 2010 på baggrund af dengang nyeste tilgængelige viden. BAT-niveauet var beregnet efter staldgulve med 33 % fast gulv og 20 % gyllekøling i begge stalde. Produktion måtte herved teoretisk set have en emission på maksimalt 1.340 kg N/år.

Ansøger har oplyst, at for at opfylde ammoniakreduktionskravet, anvendes der to-klimastald med delvist spaltegulv, 26 % gyllekøling og overdækning af gyllebeholderne. Herved bliver den samlede ammoniakemission 1.275 kg N/år.

Ansøger overopfylder dermed kommunens BAT-niveau fra foråret 2010 med 65 kg.

Sønderborg Kommune vurderer at da ændringen vil ske med 26 % køling i den nye stald og overdækning af gyllebeholdere, er det muligt at opnå det teoretiske BAT-niveau. Det vurderes på baggrund af proportionalitetsprincippet, at det ikke muligt at indføre forsuring, eller luftrensning i stalden.

Ejendommens samlede BAT-niveau fastsættes derfor til at være 1.275 kg N/år. Se bilag 7.

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til Sønderborg Kommunes BAT-niveau fastsat i foråret 2010.

Som beskrevet i afsnit 6.1 har Miljøstyrelsen efterfølgende i sommeren 2010 udgivet vejledende emissionsgrænseværdier (BAT-standardvilkår) for slagtesvin og et høringsudkast for samme for smågrise. Ejendommens ammoniakemission må jf. disse maksimalt ligge på 1295,55 kg N/år. Ejendommen overopfylder således med 20,18 kg i forhold hertil.

Ansøgningens etape II lever således både op til Sønderborg Kommunes BAT-niveau fastsat i foråret 2010 og til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier (BAT-standardvilkår) fra sommeren 2010.

For at holde det maksimale emissionsniveau på 3056 kg N/år i etape I og 1275 kg N/år i etape II stilles der vilkår til tiltag og teknologier, som beskrevet under de respektive afsnit.

10 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil ejendommen enten blive solgt og anlægget overdraget med alt indhold til en anden husdyrproducent, eller også vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjfet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Der stilles imidlertid vilkår om tiltag, der skal iværksættes i forbindelse med ophør. Det vurderes således, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til landskabet og forureningsfare ved eventuelt ophør.

11 Egenkontrol

Ansøger har oplyst, at der udføres følgende egenkontrol på ejendommen:

- Der føres journal over udspredding af uorganisk gødning og husdyrgødning (mark og gødningsplan)
- I logbog noteres uregelmæssigheder i forhold til driften; fx strømsvigt, uregelmæssigheder mm.
- Bedriften fører E-kontrol.
- Logbog over medicinforbruget.
- Logbog over gyllekølingsanlægget, når dette er etableret.
- Der bliver årligt udarbejdet journal over vand- og energiforbrug.
- Der sker løbende vedligeholdelse af produktionsudstyr efter behov.
- Ansøger indsamler data, og holder sig opdateret med de nyeste faglige tiltag.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for mulig egenkontrol. Sønderborg Kommune vurderer, at de vilkår, der er stillet til egenkontrol herunder registrering af bl.a. dyrehold, vand, el-, og foderforbrug samt spild i driftsjournal er tilstrækkelige til at sikre, at der ikke opstår væsentlig påvirkning af omgivelserne fra husdyrbruget.

12 Offentliggørelse og klagevejledning

Høring

Udkast til miljøgodkendelse blev den 30. august 2010 udsendt til høring hos naboer og skønnede parter i sagen samt ansøger selv og rådgiver. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 3 uger frem til og med den 21. september 2010.

Udkastet blev foruden ansøger og rådgiver sendt i høring hos:

Adresse	Postnummer	Postdistrikt
Havemose 1	6470	Sydals
Havemose 1A	6470	Sydals
Havemose 2	6470	Sydals
Havemose 3	6470	Sydals
Havemose 5	6470	Sydals
Havemose 7	6470	Sydals
Havemose 9	6470	Sydals
Lambjergvej 15	6470	Sydals
Havemose 11	6470	Sydals
Havemose 13	6470	Sydals
Lambjerg Mølle 3	6470	Sydals
Lambjerg Mølle 5	6470	Sydals
Lambjergvej 2	6470	Sydals
Lambjergvej 3	6470	Sydals
Lambjergvej 5	6470	Sydals
Lambjergvej 6	6470	Sydals
Lambjergvej 7	6470	Sydals
Lambjergvej 8	6470	Sydals
Lannerweg 27		Tyskland
Lambjergvej 11	6470	Sydals
Lambjergvej 13A	6470	Sydals
Lambjergvej 15	6470	Sydals
Lambjergvej 17	6470	Sydals
Lambjergvej 19	6470	Sydals
Skolevej 2F	8250	Egå
Mjangvej 17	6470	Sydals
Thomhave 14	6400	Sønderborg
Stevninggade 17	6430	Nordborg

Rådgiver og ansøger havde følgende kommentarer:

I udkast til godkendelse er der stillet vilkår om, at eksisterende gyllebeholdere skal have fast overdækning senest 31/12 2010.

De gør opmærksom på, at en gyllebeholder skal være bundtømt, før en sådan overdækning kan etableres. Gylle køres typisk ud i marts/april måned. Derfor vil det først være muligt at etablere overdækningen herefter. Fristen bør sættes til 1/5 2011. Dette imødekommes af kommunen.

Der kom herudover ingen spørgsmål eller kommentarer til høringsudkastet.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis onsdag den 29. september 2010.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3, § 11 stk. 1 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis og på www.sonderborg.dk - påklages til Miljøklagenævnet af:

- Gårdejer Kim Blaudzun, Lambjergvej 15, 6470 Sydals
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

En kopi af denne godkendelse er sendt til:

- Gårdejer Kim Blaudzun
- Rådgiver Ulla Refshammer Pallesen, LandboSyd
- Miljøministeriet v. Miljøcenter Ribe
- Sundhedsstyrelsen v. Embedslægeinstitutionen Syddanmark
- Danmarks Naturfredningsforening
- Det økologiske Råd
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk ornitologisk forening, lokalafdeling Sønderjylland

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket "Landbrugsafdelingen" skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Landbrugsafdelingen, Rådhusstrøget 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb onsdag den 27. oktober 2010 kl. 15.

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til

Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens Konklusion.

13 Konklusion

Sønderborg Kommune har behandlet ansøgningen om ændring efter § 11 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, og vurderer, at det ansøgte ikke får væsentlig indflydelse på miljøet.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af ændringen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med ændringen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

Der gives derfor godkendelse til ændringen af produktionen på Havemose 13, 6470 Sydals.

14 Generelt

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker jf. § 11 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Virksomhedens miljøgodkendelse skal jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hver 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.

Ruth Slaikjer
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Sønderborg Kommune

15 VILKÅR

15.1 GENERELT

1. Vilklårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen træder i kraft.
2. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilklårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
3. Fast overdækning af begge gyllebeholdere skal være etableret senest 1. maj 2011.
4. Den ansøgte ændringer i drift og staldindretning i etape II skal være gennemført senest 5 år fra godkendelsen er meddelt. Er produktionsændringen ikke fuldt gennemført til den dato, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af de fem år eller registreret i løbet af de fem år. Ejeren skal underrette tilsynsmyndigheden, når driften overgår fra etape I til etape II. Ejer skal underrette tilsynsmyndigheden om besætningens størrelse efter fem år fra godkendelses-datoen.
5. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold.

15.2 HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

6. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor hhv. for etape I og II:

Etape I

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr.	Årlig produktion	Stipladser	Gennemsnits vægt kg	DE
Slagtesvin (30-110 kg), Delvis spaltegulv, min. 1/3 fast gulv.	Nuværende slagtesvinstald	3.802	920	70	112,85
Slagtesvin 30-110 kg, Delvis spaltegulv, 50-75% fast gulv	Slagtesvine-stald (ombygges til smågrise)	2.358	560	70	69,99
Smågrise fra 15-30 kg, toklimastald, delvis spaltegulv	Gl. smågrisestald	6.160	652	22,5	18,71
Smågrise fra 7,2-15 kg, Fuldspaltegulv	Gl. smågrisestald	6.160	600	11,1	9,73
Dyreenheder i alt					211,28

Etape II

Dyrehold og stalddtype for ansøgt drift	Stald-afsnit nr.	Årlig produktion. Antal	Sti-pladser	Gennemsnits vægt kg	DE
Smågrise fra 7,2-30 kg, toklimastald, delvis spaltegulv	Slagtesvinestald (ombygges til smågrise)	8.750	1441	18,6	40,38
Smågrise fra 7,2-30 kg, toklimastald, delvis spaltegulv	Ny smågrisestald	12.850	2117	18,6	59,31
Dyreenheder i alt					99,69

- Den samlede produktion må ikke overstige 211,28 DE for etape I og 99,69 DE for etape II på årsplan.
- Produktionen skal foregå jævnt fordelt over året og må på intet tidspunkt overstige 124930 kg gris på stald ad gangen i etape I, svarende til 1480 stk med gennemsnitsvægt på 70 kg, 652 stk a 22,5 kg og 600 stk a 11,1 kg (svarer til en lugtemission på 39186 OUE/m³). I etape II må produktionen ikke overstige 66179 kg gris på stald ad gangen, svarende til 3558 stk med gennemsnitsvægt på 18,6 kg (svarer til en lugtemission på 25148 OUE/m³). Dokumentation skal foreligge som beskrevet i vilkår om egenkontrol – dyrehold.

Ventilation

- Ventilationssystemet i smågrisestalden skal rengøres og efterses inden der sættes et nyt hold dyr ind.
- Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.
- Ventilationsafkast højden skal være 1 m over tagryg på den nye bygning.

Foder

- Der skal tilsættes fytase eller tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af f.eks. højtfordøjelige uorganiske foderfosfater til foderet.

Energi og vandforbrug

- Der skal udføres regelmæssigt kalibrering af drikkevandsanlægget.
- Lækager i drikkevandsanlæg skal straks repareres.

Spildevand herunder regnvand

- Al vask af maskiner og redskaber, skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder.
- Ny vaske- og påfyldplads skal etableres inden 3 mdr. efter at godkendelse er meddelt. Vaskepladsen skal til enhver tid være minimum to meter bredere og to meter længere end den største maskine, som vaskes på vaskepladsen. Vaskepladsen skal opføres efter beskrivelse i byggeblad nr. 103.11-03 fra Landscentret. Olie/benzinudskillere kan undlades såfremt pladsen har afløb til gyllebeholder. Ved placering ved

gyllebeholderen skal vaske- og påfyldplads være afgrænset af en jernbetonmur eller lignende, der sikrer gyllebeholderen mod påkørsel. Etablering af vaske- og påfyldplads skal anmeldelse til afdeling BYG ved Sønderborg Kommune.

17. Det er en forudsætning for opførelse/udvidelse af (bygning/anlæg), at der opnås en særskilt udledningstilladelse til regnvand.
18. Omfangsdræn ved den nye smågrisestald skal enten være et lukket omfangsdræn eller have afløb til et forsinkelsesbassin, som forsynes med en spærreanordning. Øvrige drænrør indenfor 15 m fra de nye bygninger skal lægges om i de faste tætte rør.

Affald

19. Rester af bekæmpelsesmidler skal bortskaffes skal opbevares i originalemballage og under samme forhold som bekæmpelsesmidler i øvrigt, indtil de anvendes eller bortskaffes. Emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald, f. eks. Til en af Sønderborg Forsynings containerpladser. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
20. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares i originalemballage og brugte kanyler i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
21. Beholdere med spildolie eller andet flydende affald skal stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
22. Olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs.
23. Farligt affald må maksimalt opbevares 1 år, før det bortskaffes.

Råvarer og hjælpestoffer

24. Såfremt der på bedriften anvendes flydende handelsgødning, skal det opbevares i tanke på fast plads med afløb til gyllebeholderen.
25. Bekæmpelsesmidler, der er klassificeret som giftige eller meget giftige, skal opbevares i et rum med tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak, dræn, jord eller lignende.
26. Bekæmpelsesmidler skal opbevares i den originale emballage.
27. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier m.v. må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
28. Tankning af diesel skal ske på en plads/sted med fast og tæt bund, enten med afløb olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
29. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer. Medicin skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende.

Driftsforstyrrelser eller uheld

30. Eventuelt spild af husdyrgødning skal fjernes.

31. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Det vil sige udformet på et sprog alle kan forstå.
32. Beredskabsplanen skal ajourføres min hvert 2. år og være let tilgængelig.
33. Beredskabsplanen skal opdateres når ny bygning er opført.
34. Bedriften skal indrettes og drives så spild og andet ukontrolleret udslip af gylle og andre forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
35. Uheld, herunder svigt af de forureningsbegrænsende foranstaltninger, der medfører forurening af omgivelserne, skal straks udbedres og anmeldes til tilsynsmyndigheden/-beredskabet.
36. "Nærved uheld" skal noteres, og der skal udarbejdes procedure med henblik på at forebygge situationen fremover. Driftspersonalet skal gøres bekendt med proceduren.
37. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen på 112. Underret efterfølgende tilsynsmyndigheden: Landbrugsgruppen, Sønderborg Kommune tlf. 8872 4085.

15.3 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Placering i landskabet og bygningsmæssige forhold

38. De nye bygninger og anlæg skal opføres som angivet i tegninger i ansøgningsmaterialet.
39. De nye bygninger og anlæg skal opføres i ikke reflekterende materialer og afdæmpede farver, i henhold til oplysninger i tabel 4.
40. Der skal udarbejdes en plan med afskærmende beplantning omkring de nye anlæg. Beplantningsplanen skal godkendes af Sønderborg Kommune, inden opførelse af de nye anlæg påbegyndes.
41. Afskærmende beplantning skal være plantet senest ét år efter nye anlæg er opført.
42. Ejendommens ejer skal foranledige, at beplantningen bliver tinglyst på ejendommen, senest når den nye stald er færdigopført.
43. Levende hegn rundt om ejendommen skal vedligeholdes for at ejendommen fortsat kan ligge i "skjul".
44. Hvis det opgravede materiale ved udgravningen til staldanlægget ikke bortskaffes, skal det udjævnes i et maksimalt 30 cm tykt lag på den omkringliggende dyrkede landbrugsjord. Der må ikke fremkomme volde eller lignende efter udjævningen.
45. Eventuel overskudsjord skal bortskaffes i henhold til gældende regler.
46. Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor stor mængde, der flyttes.

15.4 GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING

Flydende husdyrgødning

47. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne.
48. Gyllebeholderne skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning (se dog vilkår 4). Efter endt omrøring og udbringning skal overdækningen lukkes / reetableres umiddelbart efter. Skader på fast overdækning skal udbedres hurtigst muligt.
49. Transport med gylle skal altid tilrettelægges således, at der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
50. Ved transport af flydende husdyrgødning på offentlig vej skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller linende, således at spild ikke kan finde sted.
51. Efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen.
52. Transport med gyllevogne må ikke foregå gennem Kirke Hørup (byzone) (Lambjerg Mølle, Kirke Hørupvej, Mjangvej og Vestervej på lørdage, søndage og helligdage).
53. Der skal anvendes gyllevogne med påmonteret pumpe og returløb, således at spild af flydende husdyrgødning undgås. Alternativt kan der ved hver gylletank anlægges en tankplads med opsamling til gyllebeholder. Pladsen skal mindst have en tæthed og faldforhold svarende til kravene til møddingpladser i overensstemmelse med Landbrugets Byggeblad for møddingplads, nr. 103.06-05 eller nr. 103.06-06. Afløbet/pumpebrønden skal dimensioneres således at også et større spild kan opsamles. Pladsen skal være etableret senest 1/2 år efter godkendelsesdato.

Gyllekøling

54. Der skal etableres gyllekøling i den nye smågrisestald, som giver en samlet årlig køling af gyllen svarende til en effekt på minimum 95.484 kWh.
55. Gyllekølingsanlægget skal monteres og drives i overensstemmelse med fabrikantens anvisninger. Der skal monteres en timetæller og en separat elmåler på varmepumpen. Alle tilfælde af driftsstop og årsag skal noteres.
56. Køleanlægget skal forsynes med et trykovervågningssystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstartes automatisk.
57. Gyllekølingsanlægget skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig og nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.
58. I den nye stald skal der etableres et gyllekølingsanlæg i gyllekummerne, på i alt 370 m², i henhold til ansøgningen (efter Teknologi-blad "Køling af gyllen i slagtesvinestalde"). For at opnå en reduktion i ammoniakemissionen på 26,2 pct. over året, skal der i gennemsnit over året køles med 29,47 W/m². Varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 10,9 kW.
59. Når varmepumpen er valgt, skal der udarbejdes en tabel der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh.

Transport

60. Ved transport af gulle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.
61. Såfremt det anslåede årlige antal transporter i forbindelse med projektet, der fremgår af afsnit 6.4, overstiges med mere end 10 %, skal kommunen kontaktes og vurdere, om det medfører væsentlige gener for de omkringboende.

15.5 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Lugt

Der henvises til det maksimale dyrehold på stald ad gangen, vilkår 8.

62. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, eller såfremt tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, skal husdyrbruget få foretaget en undersøgelse af de forskellige lugtkilder og efterfølgende udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres.

Støj fra anlægget og maskiner

63. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

64. Virksomhedens bidrag til lavfrekvent støj og infralyd fra f.eks. ventilationsanlæg, køleanlæg eller kompressor målt indendørs i bygninger uden for eget skel må ikke overskride grænseværdier for støj jf. Orientering 9/1997 fra Miljøstyrelsen.
65. Miljømyndigheden kan forlange, at virksomheden skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993.
66. Dokumentation skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningene skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj".

Fluer og skadedyr

67. Der skal foretages en effektiv bekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod skadedyrsangreb. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med retningslinierne fra Statens Skadedyrlaboratorium.

68. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støv fra anlæg og maskiner

69. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.
70. Støvgener fra færdsel på grus- og markveje skal minimeres ved hensynsfuld kørsel.

Lys

71. Mellem solnedgang og solopgang skal porte holdes lukkede for at reducere lysgenerne for omboende. Portene kan dog åbnes kortvarig ved ind- og udkørsel.
72. Der må kun tændes udendørs lys ved driftsbygninger efter behov. Udendørs belysning og lys fra stalde må ikke medføre væsentlige lysgener for omkringboende.

15.6 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

Udbringningsarealer

73. Arealerne skal drives, som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
74. Den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
75. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 219,1 ha udspretningsareal, som fremgår af bilag 10.

Kvælstof og fosfor til overfladevand

76. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens ejede udbringningsarealer svarende til 1,34 DE/ha pr planår (1/8-31/7). På aftalearealer må udbringes husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha pr planår (1/8-31/7).
77. Ansøger er ansvarlig for, at gylleudbringning på gylleaftaler udføres i henhold til de vilkår der er opsat i godkendelsen for det enkelte areal. Vilkåret omfatter kun de aftalearealer, hvorpå ansøger leverer gyllen udbragt.
78. Fosforoverskuddet må ikke overstige 4 kg P/ha/år for markerne 11-0, 10-0, 1-0, 12-0, 15-0, HØM-3, HØM-2 og HØM-1. Det forudsættes at der ikke tilføres fosfor med handelsgødning/uorganisk gødning, såfremt der er balance eller fosforoverskud på arealerne (startgødning til majs undtaget). Der må ikke tilføres arealerne anden organisk gødning med indhold af fosfor.
79. Der skal foreligge nye målinger af fosfortal hvert femte år for markerne i oplandet til Mjang Dam (11-0, 10-0, 1-0, 12-0, 15-0, HØM-3, HØM-2 og HØM-1). Fosfortallene skal beregnes ud fra et repræsentativt antal jordprøver taget på de nævnte marker.
80. Der skal foretages bestemmelser af fosfortal på arealerne 1-0, 10-0, 11-0, 12-0 og 15-0 senest ved udgangen 2010, resultatet indsendes til Sønderborg Kommune.
81. Sønderborg Kommune kan på forlangende se bedriftens markplan.

Påvirkning arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

82. Mellem vandhul ved mark 14-0 GBI (ved den vestlige del af marken – se bilag 12) og mark 14-0 GBI skal etableres en fem meter dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri

bræmme. Ligeledes skal der mellem vandhul nord for mark 1-0 og mark 1-0 etableres en fem meter dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme. De fem meter måles fra vandhullets kronekant lig praksis for bræmmer langs vandløb. Bræmmerne må gerne slås.

15.7 HUSDYRBRUGETS OPHØR

83. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.

84. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Sønderborg kommune, herunder:

- Staldanlæg, møddingsplads gyllebeholder, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. tømmes og rengøres. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
- Alle olietanke tømmes.
- Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald og andet affald bortskaffes i henhold til Sønderborg Kommunes erhvervsaffaldsregulativ.

15.8 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

Egenkontrol – generelt

85. Oplysningerne fra egenkontrollen skal opbevares samlet, være opstillet overskueligt, hele tiden være opdateret og være lettilgængelige for tilsynsmyndigheden.

86. Oplysningerne skal fremvises for miljømyndigheden på forlangende og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

Egenkontrol – miljøteknologier

87. Ansøger skal inden miljøgodkendelsen skal revurderes, indsende en redegørelse for i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. Redegørelsen skal indgå i dialogen omkring revurderingen.

Egenkontrol – gyllekøling

88. Alle tilfælde af driftsstop og årsag skal noteres.

89. Gyllekølingsanlægget skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig og nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.

90. Varmepumpens timetæller skal aflæses månedligt og noteres i driftsjournal.

Egenkontrol – ventilationsanlæg

91. Ventilationsarrangementerne skal holdes rene og serviceres jævnligt, så ydelsen af ventilationen er optimal. Ventilationsanlæg skal rengøres minimum én gang årligt. Driftsjournal herfor skal indeholde oplysninger om dato for services og rengøring.

Egenkontrol – dyrehold

92. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktionsanstalt, antal og vægt af dyr sendt til slagting samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende, og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

Egenkontrol – foder

93. Mængde af forbrugt foder samt opstået spild skal registreres i en driftsjournal.
94. Blanderecept eller indlægsseddel fra indkøb af foder skal gemmes mindst 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.
95. Der skal foreligge dokumentation for foderets indhold af råprotein og samlet fosfor. Dokumentationen skal gemmes i 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Egenkontrol – ressourceforbrug

96. Vand- og elforbruget skal registreres i en driftsjournal hver måned.
97. Virksomhedens el-forbrug skal kunne dokumenteres for tilsynsmyndigheden, f.eks. ved kvittering fra elselskabet.
98. Der skal føres journal over energiforbrug (el, fyringsolie, dieselolie).

Egenkontrol – affald

99. Der skal foreligge dokumentation for korrekt affaldsbortskaffelse f.eks. i form af logbog eller kvitteringer.

Egenkontrol - Transport

100. Ved transport af gødning i lastbil, skal kvittering, med oplysninger om tidspunkt, strækning, transportør og mængde, gemmes i 5 år.